

CENTRUM PRO LIDSKÁ PRÁVA A DEMOKRACII

Bulletin lidských práv



Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

představujeme Vám letní číslo Bulletinu, které otevírá Jan Lhotský svým článkem k 90. výročí narození Václava Havla, skrze který nám nabízí vhled do jeho dětství.

V sekci Zprávy z NHRI Kristína Kružlicová informuje o sedmém periodickém přezkumu České republiky před Výborem OSN pro odstranění diskriminace žen.

Sekci Mezinárodní trestní spravedlnost otevírá Lucie Bartáková článkem o Mezinárodním trestním soudu a jeho mechanismech odškodňování obětí představených na případu Al Hassan. Na ni navazuje Lucie Pirklová se svým článkem o odvolání hlavního žalobce Mezinárodního trestního soudu.

Evropská sekce začíná článkem Anny Slezákové o věci *A.G. proti Švýcarsku* věnované právu těhotné vězenkyně na rodinný život, jejíž partner nemohl být ani přítomen u porodu jejich potomka. Na ni navazuje Kryštof Urban článkem o rozsudku ve

věci *Grande Oriente d'Italia proti Itálii*, ve kterém se ESLP zabýval zárukami proti svévoli při nařizování domovních prohlídek parlamentní komisí.

V sekci Mezinárodní politika, byznys a lidská práva vám přinášíme článek Madlen Seibertové, která informuje o přehlížené krizi žen a mladých dívek v Afgánistánu. Kristýna Sýkorová dále informuje o rozpadu právního státu v Súdánu aneb od hladomoru přes násilí až k beztrestnosti.

V České sekci vám přinášíme článek věnovaný sexuálnímu obtěžování na pracovišti. Ondřej Kučera dále píše o případu odvolání politika z funkce za veřejné prezentování symbolů podporujících ruskou agresi.

Za všechny, co se na bulletinu podílí, Vám přeji příjemné čtení,



Jakub Dubják

Editor Bulletinu

Obsah

Téma	I	3
• Havlov: zapomenuté místo dětství Václava Havla		3
Zprávy z NHRI	I	7
• Práva českých žen na mezinárodním přezkumu v Ženevě		7
1) Mezinárodní trestní spravedlnost	I	10
• Odškodnění obětí před Mezinárodním trestním soudem: Případ Al Hassan		10
• Bezprecedentní pád hlavního žalobce: Co odvolání Karima Khana znamená pro MTS		14
• Aktuality sekce Mezinárodní trestní spravedlnost		17
2) Evropský systém ochrany lidských práv		19
• ESLP k právu těhotné vězenkyně na rodinný život		19
• Hranice parlamentního vyšetřování dle ESLP		21
• Aktuality sekce Evropský systém ochrany lidských práv		24
3) Mezinárodní politika, byznys a lidská práva	I	28
• Pět let od nástupu Tálibánu k moci: bezprecedentní afghánská krize přestává poutat pozornost		28
• Anatomie státního kolapsu: Jak systematické hladovění, násilí a beztrestnost ničí Jižní Súdán		34
• Aktuality sekce Mezinárodní politika, byznys a lidská práva		37
4) Česká republika a lidská práva	I	39
• Sexuální obtěžování na pracovišti ve světle výzkumné zprávy Kanceláře ombudsmana		39
• Symboly, svoboda slova a Nejvyšší soud		43
• Aktuality české sekce		45
Monitoring lidskoprávních publikací		48
Redakce Bulletinu		50

Pomník sv. Václava na Václavském náměstí, autor: Nikola Burdová. Upraveno: oříznutí

SERVIS PRO ZÁJEMCE O LIDSKÁ PRÁVA NA WEBU CENTRA



Pokud se zajímáte o lidská práva, na webu Centra najdete řadu zajímavých informací. V sekci Blog naleznete další zajímavé krátké články či rozhovory s významnými osobnostmi a v sekci Akce se dozvíte, jaké konference a odborné diskuze jsme uspořádali nebo právě chystáme.

Na webu máme rovněž například seznam letních škol, kterých se můžete zúčastnit, včetně potřebných termínů, dále manuál výzkumu lidských práv s řadou odkazů na užitečné zdroje a relevantní instituce, a další užitečné informace.

Více na www.centrumlidskaprava.cz

Téma

Havlov: zapomenuté místo dětství Václava Havla



Jan Lhotský

Je dobře známo, že Václav Havel rád trávil čas na své chalupě na Hrádečku, která mu po dlouhá desetiletí skýtala druhý domov mimo město. Ještě mnohem dříve však jako dítě běhal s bratrem po mýtině uprostřed lesů tyčících se nad údolím řeky, v místě zvaném Havlov. Tak se jmenovalo tehdejší rodinné sídlo ležící na samotě nedaleko Tišnova. Pojďme při příležitosti 90 let od narození Václava Havla alespoň nahlédnout do místa jeho dětství.

Na úvod bych rád zmínil, že tento příspěvek se nevěnuje přínosu Václava Havla k ochraně lidských práv a demokracie, který je dobře známý a zdokumentovaný. V souvislosti s letošním výročím je jeho cíl jiný – přiblížit čtenářům místo, které hrálo důležitou roli v jeho dětství a dospívání.

Když se dnes podíváme na několik dochovaných fotografií ze 40. let minulého století, Havlov působí až idylicky. Patrový bíle omítnutý dřevěný dům, před ním venkovní posezení a bazén s prostorem pro slunění, tehdy označovaným jako sluneční lázně, nedaleko tenisový kurt, hájenka a kolem husté lesy. Pod Havlovem se vine údolí řeky Bobrůvky a v okolních lesích se nachází hluboká Trenckova rokle. Nejbližší obec je vzdálená přibližně dva kilometry. Na Havlov, ležící na jihomoravském okraji Vysočiny, jezdila rodina po tři generace, aby si zde mohla v létě a o svátcích odpočinout od ruchu svého podnikatelského a společenského života.

Rodinné sídlo Havlových

Havlov nechal v roce 1908 vystavět děd budoucího prezidenta, stavitel Václav Havel, jako rodinné venkovské sídlo. Václav v Praze vystavěl Palác Lucerna a také bytový dům na dnešním Rašínově nábřeží, kde Havlovi žili. Po něm Havlov



Ilustrační fotografie – kniha Michaela Žantovského *Havel* a kniha *Mé vzpomínky Václava M. Havla*, otce Václava Havla [1]

využívala rodina jeho syna Václava M. Havla, otce pozdějšího prezidenta, který provozoval Lucernu a stál za výstavbou pražského Barrandova. Jezdil sem také jeho bratr Miloš Havel, strýc pozdějšího prezidenta a vlivný filmový producent, v jehož společnosti Lucernafilm vznikly filmy jako *Kristian* nebo *Eva tropí hlouposti*.

Havlov tak kromě rodinné rekreace představoval místo setkávání s významnými osobnostmi z řad podnikatelů, politiků, sportovců a umělců. Patřili mezi ně spisovatelé, ale především lidé od filmu, se kterými se Miloš Havel přátelil a spolupracoval. Na Havlov tak zavítaly mimo jiné Adina Mandlová nebo Nataša Gollová.

Mezi méně známé přátele, kteří Havlov navštěvovali, patřila například rodina pražského advokáta Veleoslava Wahla, účastníka protinacistického odboje, který za své aktivity zaplatil životem. Jeho syn, rovněž Veleoslav, pozdější významný český ornitolog, daroval začátkem 40. let rodině dva svazky vlastních akvarelů nazvané *Ptáci na Havlově*. Také on se zapojil do protinacistického odboje a po válce do odboje protikomunistického, za což jej na počátku 50. let potkal stejný osud jako jeho otce.

Dětství na samotě u lesa

Václav Havel spolu s o dva roky mladším bratrem Ivanem na Havlov jezdil již od útlého věku. Jeho otec Václav M. Havel se staral o podnikání v Praze, chlapci tak nejvíce času trávili s maminkou Boženou. Její otec Hugo Vavrečka byl diplomat a později také významný představitel Baťových závodů ve Zlíně. Božena ovládala několik jazyků, studovala kunsthistorii a byla výtvarně nadaná. Po narození synů se však rozhodla věnovat rodině.

Ve 40. letech, když byli bratři Václav a Ivan malí, na Havlově pobývali i dlouhodobě a v nedalekém Žďarci chodili do školy. Za války se zde rodina postupně usadila, jelikož venkovské prostředí daleko od událostí v Praze bylo vhodnější pro výchovu malých dětí. V únoru 1945 byl navíc při náletech poškozen dům na nábřeží, ve kterém Havlovi v Praze bydleli, a bylo tedy potřeba počkat, než bude opraven.

Chlapci tak trávili několik let v přírodě uprostřed lesů, kde si hráli například na indiány. Dobové fotografie je zachycují i s dalším kamarádem, převlečené za tři mušketýry nebo staré Římany. V okolí měli relativně velkou volnost, a tak poznávali místní přírodu.

Jezdil za nimi také dědeček z matčiny strany Hugo Vavrečka, který se dětem rád věnoval. Vystudoval elektrotechniku, svými zájmy byl ale tak trochu renesančním člověkem. A tak jim vysvětloval, jak fungují různé stroje či vynálezy, a vůbec v nich podporoval zvědavost.

Vzpomínky bratrů

Ivan později vzpomínal na své bezstarostné dětství na Havlově s velkou nostalgií. V rozhovorech mluvil o tom, jak se vždy těšil na dědečkova vyprávění, jak si stále podrobně vybavuje dvoukilometrovou cestu do školy, jak běhali s bratrem po lesích či jak sbíral brouky. S odstupem let dokonce dobu strávenou na Havlově označil za nejkrásnější roky svého života.

Mladšímu Ivanovi prý rodiče tehdy vysvětlili, že je válka a že Němci jsou ti hodní a Angličané jsou ti zlí. Rodiče se totiž obávali, aby se ve škole neprořekl a někdo je kvůli tomu neudal. O dva roky starší bratr mu však po čase tajně prozradil, že je to naopak, a vysvětlil, proč mu to rodiče takto řekli.

Václav Havel zase vzpomínal na osvobození v roce 1945, které prožíval právě na Havlově. Sovětští vojáci na něj prý tehdy působili vcelku zbídačeně. Poukazoval přitom na paradox, že byli na jednu stranu vítáni jako osvoboditelé, ale zároveň z nich podle jeho slov „šla hrůza“, jelikož brali lidem věci a bylo s nimi těžké pořízení.

Václav v této době spatřoval také počátky svého pozdějšího zájmu o ochranu životního prostředí. Vyprávěl, že nedaleko Havlova byla nějaká zbrojní továrna a že když chodil jako dítě kolem, vždycky ho rozčilovalo, jak její komíny svým kouřem „špiní nebe“.

Konec rodinného Havlova

Po osvobození a následném dokončení oprav domu na nábřeží se rodina přemístila zpět do Prahy a oba chlapci postupně nastoupili do prestižní internátní školy v Poděbradech. Po únoru 1948 však rodina postupně přicházela o svůj majetek a o dva roky později museli chlapci s ohledem na svůj rodinný původ školu opustit.

Ivana přitahovala především matematika a přírodní vědy, Václava obory humanitní. Václav se hlásil na FAMU i DAMU, z kádrových důvodů se



Velkoplošná fotografie Václava Havla na budově Národního muzea v Praze [2]

však ani jednomu z bratrů nepodařilo dostat na vysokou školu podle svých představ. Především matka z toho byla nešťastná, protože si velmi přála, aby byli její chlapci vysokoškolsky vzdělání.

Z poloviny 50. let pocházejí poslední fotografie bratrů na Havlově – již nikoliv jako dětí, ale jako mladých mužů. V té době sem jezdili i se skupinou tzv. šestatřicátníků, což byl neformální okruh kolem Václava Havla, tvořený převážně začínajícími literáty a intelektuály narozenými v roce 1936, kteří se scházeli a tvořili mimo rámec tehdejší oficiální kultury.

V roce 1958 pak Havlovi o svůj venkovský domov přišli. Areál začal být využíván pro pionýrské tábory či pořádání akcí Lidových milicí. Dřevěný dům byl zbourán a na jeho místě byla postavena jiná budova. Přibýly nové chatky a někdejší rodinné sídlo tak na několik desetiletí získalo zcela jiný účel i charakter.

Po roce 1989 byla Havlovým vrácena Lucerna a Barrandovské terasy, Havlov se jim však získat zpět nepodařilo. Podrobnosti nejsou veřejně známé, Ivan se v pozdějším rozhovoru vyjádřil, že

o vrácení Havlova usilovali, ale došlo k určitému právnímu pochybení. Výsledkem bylo, že jim byla vrácena pouze hájenka, nikoliv však pozemek pod ní ani okolní areál.

Ten byl v roce 2003 prodán firmě regionálního podnikatele Zdeňka Šouly. V následujících letech prošel Havlov dalšími úpravami a jeho objekty postupně sloužily jako školicí a rekreační středisko, sídlo moravského Harley klubu a později jako hotel.

Místo, které zůstalo ve vzpomínkách

Otec chlapců psal kroniku Havlova. V posledním zápisu mimo jiné uvedl: „Pro všechny členy mé rodiny zůstane provždy Havlov spjat s krásnými dny našeho mládí – mládí tří generací – idylického života v milé moravské přírodě [...]“ S vděkem tak vzpomínal na rovných 50 let, během nichž toto místo navštěvoval nejprve se svými rodiči a později se svými dětmi.

Ivan se ke svému dětství na Havlově v pozdějších rozhovorech často vracel. Tamní prostředí a pří-

rodu si zamiloval. Václav o Havlově po sametové revoluci mluvil mnohem méně než Ivan. Těžko však soudit, zda na něj zdejší prostředí mělo menší vliv, nebo se jej lidé v tomto období jednoduše ptali na jiné věci.

O tom, že jeho vztah k místu byl silný, však svědčí i to, že se tam po odchodu z prezidentské funkce rozhodl ještě podívat. Dříve se prý vrátit nechtěl, aby si Havlov uchoval ve vzpomínkách v původní podobě, ale pak si to rozmyslel. V roce 2007 se tak po mnoha desetiletích na Havlov vypravil se svou ženou Dagmar. Setkali se se současným majitelem, prošli si místo i starou hájenku, ze které si prý na památku odnesli původní kachličku.

V jednom předvánočním rozhovoru také vzpomínal na tehdejší Vánoce na Havlově – jak bylo zasněženo, kolem ležely závěje a na samotě se svítilo jako na Ladově obrázku. Těšil se na dárky a dostal kompas. Ten pak prý ztratil v lese a moc ho to trápilo.

Původní Havlov, který rodině sloužil půl století, tak zůstal výraznou součástí vzpomínek několika jejích generací. S trochou nadsázky lze říci, že se v osudu Havlova zároveň odráží i kus českých dějin 20. století.

Jan Lhotský učí mezinárodní právo a lidská práva na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity.

Zdroje

- Havel, I. M. (2018). Ivan Miloš Havel. Paměť národa. Získáno z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/havel-ivan-milos-20180515-0>
- Havel, V. (2010). Václav Havel. Paměť národa. Získáno z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/havel-vaclav-20100317-0>
- Havel, V. M. (2018). Mé vzpomínky. Knihovna Václava Havla. Hotel Havlov. Historie Havlova. Získáno z: <https://hotelhavlov.cz/historie-havlova>
- Hudec, K. (2008, duben). „Ptáci na Havlově“ od Věslava Wahla. Vesmír, 87(4), 266. Získáno z: <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2008/cislo-4/bdquot-taci-havlovedquo-od-veoslava-wahla.html>
- Knihovna Václava Havla. (2021, duben). Ivan M. Havel: Právě proto, že jsem... I. Havel Channel. Získáno z: <https://havelchannel.cz/cs/01572/ivan-m-havel-prave-proto-ze-jsem-i>

- Knihovna Václava Havla. (2021, duben). Ivan M. Havel: Právě proto, že jsem... II. Havel Channel. Získáno z: <https://havelchannel.cz/cs/01573/ivan-m-havel-prave-proto-ze-jsem-ii>
- Knihovna Václava Havla. (2021, duben). Ivan M. Havel: Právě proto, že jsem... III. Havel Channel. Získáno z: <https://havelchannel.cz/cs/01574/ivan-m-havel-prave-proto-ze-jsem-iii>
- Kroupa, M. (2026, březen). Přišli o obrovský majetek, ale doma před dětmi se Havlovi nikdy nehádali. Český rozhlas Plus. Získáno z: <https://plus.rozhlas.cz/prisli-o-obrovsky-majetek-ale-doma-pred-detmi-se-havlovi-nykdy-nehadali-9602663>
- Laudin, R. (2011, prosinec). Původní letní rodinné sídlo na Vysočině sebrali Havlovým komunisté. iDNES.cz. Získáno z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rodinne-sidlo-havlovym-na-vysocine-sebrali-havlov-pak-nahradil-hradecek.A111219_1703643_jihlava-zpravy_bor
- Ornitologické zastavení Věslava Wahla. Získáno z: <https://www.pribehynasichsousedu.cz/media/panely-naucna-stezka-700x1000-modra-finalni-nahled.pdf>
- Soukupová, J. & Saiver, F. (2012, prosinec). Sen o Havlově. Mladá fronta DNES, Magazin, 49, 12–15.
- Soukupová, J. (2012, prosinec). Muž, který koupil Havlov. Mladá fronta DNES, Magazin, 49, 16–19.
- Údolí Havlov: prezidentovu rodinu vystřídaly milice a pionýři. (2012, leden). E15.cz. Získáno z: <https://www.e15.cz/clanek-magazin/udoli-havlov-prezidentovu-rodinu-vystridaly-milice-a-pionyri-836596>
- Wanatowiczová, K. (2019). Havlovi a jejich dům – Rašínovo nábřeží 2000. Městská část Praha 2. Získáno z: https://encyklopedie.praha2.cz/sites/default/files/publikace/havlovi_a_jejich_dum.pdf
- Žantovský, M. (2014). Havel. Argo.

Fotografie

- [1] Ilustrační fotografie – kniha Michaela Žantovského Havel a kniha Mé vzpomínky Václava M. Havla, otce Václava Havla, autor Jan Lhotský, upraveno: oříznutí
- [2] Velkoplošná fotografie Václava Havla na budově Národního muzea v Praze, autor Jan Lhotský, upraveno: oříznutí

Zprávy z NHRI

Příspěvek v této sekci je publikován v rámci spolupráce s českou národní lidskoprávní institucí



Kancelář veřejného ochránce práv
a ochránce práv dětí

Práva českých žen na mezinárodním přezkumu v Ženevě



Kristína Kružlicová

Česká republika prošla sedmým periodickým přezkumem před Výborem OSN pro odstranění diskriminace žen. Tento článek mapuje celý monitorovací proces od periodické zprávy přes nezávislé hodnocení veřejného ochránce práv až po závěrečná doporučení.

Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen

Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (Úmluva) zavazuje smluvní státy k aktivnímu přístupu při potírání nerovností a zajištění stejných příležitostí pro ženy a muže. K plnění této klíčové mezinárodní Úmluvy se zavázala i Česká republika.

Podle článku 18 Úmluvy mají státy povinnost předkládat Výboru pro odstranění diskriminace žen (Výbor) pravidelné zprávy. V těchto zprávách musí podrobně uvést legislativní, soudní, administrativní a jakákoliv další opatření, která přijaly k naplnění ustanovení Úmluvy. Zároveň v nich státy musí zhodnotit pokrok, kterého v této oblasti reálně dosáhly.

Sedmá zpráva o plnění Úmluvy a doplňující otázky

V lednu 2024 odeslala Česká republika do Ženevy svou sedmou periodickou zprávu, v níž Výboru prezentovala dosažený vývoj. Zpráva na úvod vyzdvihla přijetí rozsáhlé Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030, která definuje klíčové cíle a vládní politiku v této oblasti.

Stát ve své zprávě na 39 stranách podrobně zmapoval celkový stav, dosažené výsledky a přetrvávající výzvy v oblasti rovnosti žen a mužů. Mimo jiné zmínil probíhající přípravy zcela zásadních



92. zasedání Výboru OSN pro odstranění diskriminace žen v Ženevě [1]

změn v trestním právu a zde prezentoval své plány na zavedení nové definice trestného činu znásilnění založené na absenci souhlasu (která posléze skutečně vstoupila v platnost v lednu 2025). Jako již dokončený historický milník pak stát ve zprávě vyzdvihl přijetí zákona z roku 2021, který umožnil spravedlivé finanční odškodnění obětem protiprávních sterilizací.

V listopadu 2024 Výbor zaslal státu seznam doplňujících otázek, který pokrýval celkem 18 tematických okruhů. Členové Výboru v něm požadovali například podrobná data o počtu podaných antidiskriminačních žalob a zajímali se o kroky k zajištění dostupné právní pomoci. Dále žádali o vysvětlení dlouhodobého nedostatku míst v předškolních zařízeních. Výbor se kromě jiného zajímal rovněž o mechanismus odškodňování sterilizací a blížící se uplynutí zákonné lhůty pro podání žádostí o odškodnění.

V srpnu 2025 Česká republika odeslala do Ženevy své písemné odpovědi. Stát v nich obhajoval kroky ke snížení přetrvávajících rozdílů v odměňování a informoval členy Výboru mimo jiné o tom, že lhůta pro žádosti o odškodnění za sterilizace byla legislativně prodloužena až do roku 2027.

Nezávislý pohled veřejného ochránce práv

Klíčovou roli v celém monitorovacím procesu hrají takzvané alternativní zprávy, které Výboru předkládají organizace občanské společnosti a národní lidskoprávní instituce. Ty poskytují důležitou nezávislou protiváhu k vládním tvrzením a doplňují celkový obrázek o tom, jak právo funguje v každodenní praxi. Před zasedáním v roce 2026 vypracoval zprávu veřejný ochránce práv, který v rámci přezkumu vystupoval z pozice nezávislé národní lidskoprávní instituce (NHRI).

Ochránce ve svém podání upozornil, že hodnocení dopadů připravované legislativy na rovnost mužů a žen se v praxi většinou vůbec neprovádí, případně je čistě formalistické. Jako ilustrativní příklad uvedl, že k řádnému zhodnocení nedošlo dokonce ani u zásadních zákonů přijímaných v reakci na nedávné celospolečenské krize, jako byla například pandemie covidu-19 či energetická a inflační krize.

Zpráva obsáhle upozornila na přetrvávající a alarmující diskriminaci v zaměstnání. Až 61 % žen se při pracovních pohovorech setkává se zakázanými dotazy na rodinu a každá šestá žena zažila ukončení pracovního poměru v přímé souvislosti s těhotenstvím nebo mateřstvím. Ochránce upozornil, že rodičovskou dovolenou čerpají v drtivé většině matky, což má ničivé dopady na jejich kariérní růst i výši budoucích důchodů.

Zpráva ochránce se věnovala neviditelné zátěži spojené s neformální péčí. Ochránce varoval, že kvůli nedostatku terénních sociálních služeb přechází péče o závislé členy rodiny primárně na ženy. Ty pak čelí vyčerpání, sociální izolaci a chudobě, přičemž stát jim za tuto činnost neposkytuje adekvátní samostatnou finanční podporu.

Ochránce také poukázal na systémové bariéry v přístupu ke spravedlnosti. Procento žalob týkajících se diskriminace na základě pohlaví je v České republice malé. Jednou z překážek jsou dle ochránce neúměrné soudní poplatky. Zatím-

co poplatků za podání žaloby se podařilo snížit, poplatek za odvolání zůstal procentuální a tvoří pro oběti diskriminace finanční riziko. Ochránce varoval i před podfinancováním nevládních organizací, které přímo pomáhají obětem trestných činů, což v regionech ohrožuje jejich další fungování.

V oblasti zdravotnictví ochránce poukázal na kritický nedostatek dětských psychiatrů v situaci, kdy dospívající dívky trpí úzkostmi či poruchami příjmu potravy nepoměrně častěji než chlapci. Dále upozornil na chronický únavový syndrom (ME/CFS), který postihuje primárně ženy a jehož symptomy často bývají nesprávně bagatelizovány.

Značné mezery ochránce identifikoval i v samotném systému odškodňování protiprávních sterilizací, kde Ministerstvo zdravotnictví často nedodržuje lhůty a nerespektuje judikaturu. V neposlední řadě upozorňuje také na četná porušení práv v porodnictví, včetně neinformovaných zákroků a omezování kontaktu s novorozencem.

Vystoupení na půdě OSN

Samotnému přezkumu předcházelo neformální setkání Výboru s občanskou společností a lidskoprávními institucemi. Veřejného ochránce práv na něm formou videoprohlášení zastoupil jeho zástupce Vít Alexander Schorm, který zde zdůraznil, že systémové bariéry v Česku nadále udržují ženy v nerovném postavení. Zpravodajka Výboru Genoveva Tisheva si následně vyžádala doplňující informace, které jí zástupce obratem písemně poskytl.

Zástupce objasnil tři témata, na která se zpravodajka dotazovala. Upozornil, že hodnocení dopadů legislativy na rovnost se nevztahuje na poslanecké návrhy. Popsal mezeru v péči, která spočívá v tom, že stát garantuje školku od tří let, ale návrat na původní pozici jen do dvou let věku dítěte. Závěrem jí dovysvětlil složitou situaci ohledně přetrvávajících vysokých soudních poplatků spojených s odvoláním v antidiskriminačních sporech.

Zasedání v Ženevě

O den později proběhl formální ústní dialog se zástupci státu. Českou delegaci vedl Radan Šafařík, ředitel Odboru rovnosti žen a mužů Úřadu vlády

České republiky. Samotné zasedání trvalo celkem pět hodin a představovalo velmi intenzivní jednání. Během něj docházelo k aktivní výměně informací mezi členy Výboru a široce zastoupenou českou delegací.

Závěrečná doporučení

Celý monitorovací proces vyvrcholil na konci února 2026 vydáním Závěrečných doporučení. Výbor v nich formálně a velmi pozitivně ocenil dosažené úspěchy. Zároveň však formuloval řadu požadavků na další legislativní i politické kroky státu pro nadcházející období.

České republice bylo doporučeno neprodleně přijmout dočasná vyrovnávací opatření, včetně závazných kvót pro kandidátní listiny politických stran. Výbor rovněž naléhal na zmenšení rozdílu v odměňování a doporučil co nejrychleji přesunout agendu dětských skupin pod Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Mezi další klíčová doporučení patřilo přehodnocení promlčecích lhůt u sexuálních trestných činů či nutná reforma kompenzačního mechanismu pro oběti sterilizací.

Zásadní a velmi efektivní součástí hodnocení Výboru je navazující kontrolní mechanismus. Na úplném konci procesu Výbor vybral čtyři prioritní doporučení. Patří mezi ně urychlená reforma mechanismu odškodňování obětí protiprávních sterilizací a zásadní změny v předškolní péči. V této oblasti Výbor požaduje zavedení garance místa pro děti již od dvou let věku a přesun agendy dětských skupin pod ministerstvo školství.

Další prioritou se stalo přijetí účinných opatření k prevenci porodnického násilí^[1]. Stát zde musí zajistit informovaný souhlas u všech zákroků během porodu a garantovat úhradu péče porodních asistentek ze zdravotního pojištění. V neposlední řadě Výbor apeloval na ochranu žen ve veřejném a politickém životě před kybernetickým násilím a online obtěžováním. U všech těchto vybraných bodů musí stát doložit konkrétní pokrok již do dvou let od vydání závěrečných doporučení.

Poznámky

[1] Spadají sem zejména úkony prováděné bez informovaného souhlasu (např. vaginální vyšetření, podání medikace či preventivní epiziotomie), ale také nerespektování porodních přání žen a neumožnění bondingu bezprostředně po porodu, k čemuž v roce 2022 nedošlo u více než jedné třetiny žen.

Zdroje

Odpověď na seznam doplňujících otázek v souvislosti se sedmou periodickou zprávou České republiky, CEDAW/C/CZE/RQ/7, 13. srpna 2025, Dostupné zde: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW%2FC%2FCZE%2FRQ%2F7&Lang=en

Sedmá periodická zpráva České republiky pro Výbor OSN pro odstranění diskriminace žen, CEDAW/C/CZE/7, 08. ledna 2024, Dostupné zde: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW%2FC%2FCZE%2F7&Lang=en

Seznam doplňujících otázek k sedmé periodické zprávě České republiky, CEDAW/C/CZE/Q/7, 05. listopadu 2024, Dostupné zde: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW%2FC%2FCZE%2FQ%2F7&Lang=en

Stínová zpráva veřejného ochránce práv k sedmé periodické zprávě České republiky pro Výbor OSN pro odstranění diskriminace žen, 1121/2026/VOP, 05. ledna 2026, Dostupné zde: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/14328>

Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen ze dne 18. prosince 1979, vyhlášená ministrem zahraničních věcí pod č. 62/1987 Sb.

Závěrečná doporučení k sedmé periodické zprávě České republiky pro Výbor OSN pro odstranění diskriminace žen, CEDAW/C/CZE/CO/7, 25. únor 2026, Dostupné zde: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW%2FC%2FCZE%2FCO%2F7&Lang=en

Fotografie

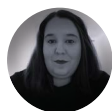
[1] 92. zasedání Výboru OSN pro odstranění diskriminace žen v Ženevě, autorka: Kristína Kružlicová, upravno: oříznutí

1) Mezinárodní trestní spravedlnost



Vedoucí sekce: Nikola Burdová a Klára Popelková

Odškodnění obětí před Mezinárodním trestním soudem: Příklad Al Hassan



Lucie Bartáková

Potrestání pachatele nemusí být posledním krokem na cestě ke spravedlnosti. Mezinárodní trestní soud se totiž stále více zaměřuje také na odškodnění obětí. Nejnovější reparační příkaz v případě Al Hassan ukazuje, jak složité je proměnit soudní rozhodnutí ve skutečnou pomoc tisícům lidí.

Uznání role a zájmů obětí je jedním z nejvýznamnějších pokroků, kterého mezinárodní trestní justice v 21. století dosáhla. Trestní právo se tradičně zaměřovalo na vyšetřování, stíhání, usvědčení a potrestání obviněného. V tomto světle nebylo začlenění práv obětí do Římského statutu ničím jiným než revolucí.

Reparační rámec tak má své těžiště v Římském statutu, který již ve své preambuli uvádí, že smluvní státy si uvědomují, že „v průběhu tohoto století miliony dětí, žen a mužů padly za obětí nepředstavitelným zvěrstvům, která hluboce otřásla svědomím lidstva“.

Obětem přiznává tři základní práva: (i) právo na ochranu (před hrozbami, zastrašováním, nátlakem a nucením), (ii) právo účasti na řízení a (iii) právo na reparace, které mohou zahrnovat restituci, odškodnění a rehabilitaci.[1] Další, odvozená práva obětí, poté nalezneme v Pravidlech řízení a dokazování, Soudním řádu a Předpisech kanceláře soudu.

Římský statut definici oběti neposkytuje. Oběť však definuje pravidlo 85 Pravidel pro řízení a dokazování, podle něhož je obětí „fyzická osoba, která utrpěla újmu v důsledku spáchání jakéhokoli zločinu spadajícího do jurisdikce Soudu“. Tuto definici mohou také naplnit některé organizace a instituce, které utrpěly přímou škodu na svém majet-



Al Hassan byl odsouzen pro spáchání válečných zločinů a zločinů proti lidskosti [1]

ku, který je určen pro náboženství, vzdělávání, umění, vědu nebo charitativní účely, nebo jde o historické památky, nemocnice či objekty pro humanitární účely.

V širším pojetí mezinárodního trestního práva jsou oběťmi osoby, které utrpěly újmu, individuálně nebo kolektivně, v důsledku spáchání trestného činu. Termín „oběť“ zahrnuje rodinné příslušníky i osoby závislé na přímé oběti. Osoba je považována za „oběť“ i v případě, že pachatel nebyl zjištěn nebo stíhán. „Újma“ zahrnuje fyzické nebo duševní zranění, emocionální utrpení, ekonomickou ztrátu nebo podstatné narušení základních lidských práv.[2]

Mezinárodní trestní soud (MTS) v rámci své vnitřní organizace vytvořil dvě oddělení, která poskytují pomoc obětem. Hlavní funkcí Oddělení

pro oběti a svědky je zajistit jejich bezpečnost. Sekce pro účast obětí a reparace má pak za cíl pomoci obětem uplatňovat jejich právo účastnit se řízení před soudem a právo na reparace. Soudní řád také zřídil Úřad veřejného právního zástupce pro oběti, jehož povinností je poskytovat podporu a pomoc obětem a jejich právním zástupcům. Tvoří tak pomyslný most mezi oběťmi a MTS.

Svěřenský fond ve prospěch obětí a jejich rodin

Svěřenský fond pro oběti byl zřízen Shromážděním smluvních stran na jeho prvním zasedání konaném v září 2002. Fond je na MTS formálně nezávislý a může pomáhat obětem i bez probíhajícího vyšetřování. Správní rada fondu může navíc z vlastní iniciativy rozhodnout, že poskytne obětem fyzickou či psychologickou rehabilitaci nebo materiální podporu již v raných fázích případu, což však podléhá kontrole MTS.

Posláním fondu je podporovat a realizovat programy, které se zabývají škodami způsobenými mezinárodními zločiny. K dosažení svého poslání má fond dvojí mandát: jednak provádět soudně nařízené reparace a jednak poskytovat fyzickou, psychologickou a materiální podporu obětem a jejich rodinám.

Fond získává finanční prostředky ze čtyř zdrojů, a to (i) ze zabaveného majetku obviněných a odsouzených osob, vybraného prostřednictvím pokut a propadnutí majetku, (ii) z příkazů k odškodnění, (iii) z dobrovolných příspěvků od států, institucí, organizací či jednotlivců, a (iv) z dalších prostředků, které může fondu přidělit Shromáždění smluvních stran.

V letech 2023–2025 se roční dobrovolné příspěvky pohybovaly přibližně mezi 5 a 7 miliony EUR. Potřeby programů však pravidelně převyšují dostupné finanční prostředky, což vytváří přetrvávající strukturální rozdíl mezi soudními příkazy k reparacím a dostupnými finančními prostředky.

Od rozsudku k reparacím

Reparace stanovené MTS nenahrazují reparace jednotlivých států, mohou je ale doplňovat. Pokud dojde k odsouzení obviněného, může projednací senát nařídit reparace ve prospěch obětí, a to

například formou restituce, kompenzace nebo rehabilitace. Soud může nařídit reparace také prostřednictvím Svěřenského fondu. Tím se však odsouzený své povinnosti nezbytně zbaví.

Soud může také na základě čl. 75 odst. 4 Římského statutu požádat státy o zajištění majetku odsouzeného. Zajištění majetku je však omezeno na majetek, který přímo nebo nepřímo pochází ze zločinu spadajícího do jurisdikce Soudu. Takto zajištěný majetek může na základě rozhodnutí MTS propadnout ve prospěch fondu. Soud může také odsouzenému uložit pokutu.

Právě vymáhání pokut a reálné zajišťování majetku však představuje jednu z největších achillových pat celého systému. MTS nemá vlastní exekutivní aparát a je závislý na ochotě a součinnosti vnitrostátních orgánů.

MTS v dubnu tohoto roku vydal svůj zatím poslední reparační příkaz. V případě Al Hassan se jedná teprve o šestý příkaz k reparacím v historii rozhodování soudu. Lubangovi byla v roce 2017 stanovena reparační povinnost ve výši 10 milionů USD. Reparační program, který poskytl rehabilitaci, vzdělání a psychologickou podporu více než dvěma tisícům příjemců, stále pokračuje.

Katanga byl v roce 2017 odsouzen k reparacím ve výši 1 milionu USD. Tento reparační program byl v roce 2025 úspěšně dokončen. Jeho cílem byla psychologická pomoc, podpora bydlení, vzdělávání, podpora výdělečné činnosti a kolektivní odškodnění. Prošlo jím téměř tři sta obětí.

V roce 2016 se k válečnému zločinu přiznal Al Mahdi. Za útok na kulturní dědictví v Timbuktu mu byla uložena reparační povinnost ve výši přibližně 3,14 milionu USD. Individuální odškodnění 1 687 obětí ze zničených mauzoleí bylo dokončeno v červnu 2024. Do března tohoto roku pokračoval reparační program svou kolektivní fází – jednotlivými komunitními socioekonomickými projekty. Byl také odhalen památník v Timbuktu.

Ntaganda byl odsouzen za osmnáct zločinů spáchaných v Demokratické republice Kongo k třicetiletému trestu odnětí svobody. Příkaz k reparacím z března 2021 stanovil jeho odpovědnost na 31,3 milionů USD a vztahuje se přibližně na

10 500 obětí. V únoru 2021 byl Ongwen usvědčen z 61 zločinů spáchaných v severní Ugandě. Jeho reparační příkaz, vydaný v únoru 2024, se týkal závazku ve výši přibližně 61,1 milionu USD pro přibližně 49 772 obětí ve čtyřech táborech pro vnitřně vysídlené osoby v severní Ugandě.

Případ Al Hassan

Jak již bylo zmíněno výše, v dubnu tohoto roku vydal 10. projednací senát příkaz k reparacím v případě bývalého šéfa islámské policie Al Hassana a uložil mu reparační povinnost ve výši přibližně 8,4 milionu USD. Reparace se vztahují na odhadovaných 65 202 obětí a nařizuje kolektivní a komunitní reparace zaměřené na rehabilitaci, se zvláštním zřetelem na ženy a dívky. Senát stanovil odpovědnost Al Hassana za reparace a nařídil Svěrenskému fondu, aby připravil do ledna příštího roku implementační plán.

Návrh implementačního plánu musí identifikovat projekty a opatření, která mají být v rámci jednotlivých forem reparací vypracována, vysvětlit újmu, kterou má každý projekt napravit, a popsat kroky a odhadovaný časový harmonogram implementace. Příkaz spojuje plán s újmou na zdraví, morální a materiální škodou a újmou na komunitě. Každý projekt musí být spojen s újmou způsobenou trestnými činy, za které byl Al Hassan odsouzen.

Senát tak ve svém rozhodnutí upřednostnil kolektivní reparace s omezenou individualizovanou složkou. Důvodem je skutečnost, že spáchané zločiny poškodily nejen jednotlivce, ale i sociální, vzdělávací, ekonomický a kulturní život Timbuktú.

Příkaz je navržen spíše s ohledem na nápravu prostřednictvím programů, služeb a symbolického uznání namísto přímých individuálních finančních kompenzací. Opatření zahrnují socioekonomickou a vzdělávací podporu i fyzickou a psychologickou rehabilitaci pro některé oběti. Rámec reparací zahrnuje také symbolická a satysfakční opatření.

V případě Al Hassan však výkon reparací naráží hned na několik překážek. První z nich je prohlá-

šená nemajetnost odsouzeného. Vyřízení reparací tak v tomto případě bude záviset na Svěrenském fondu pro oběti a jeho schopnosti získat potřebné zdroje k zajištění realizace přiznaných reparací. Ve snaze čelit dlouhodobému nedostatku prostředků přitom Svěrenský fond již v červenci 2025 poprvé ve své historii spustil soukromou fundraisingovou kampaň zaměřenou na jednotlivce, významné dárcce, nadace a korporace.

Druhým, neméně závažným, problémem je komplikovaná bezpečnostní situace v Mali, kvůli které se lokální proveditelnost implementačního plánu vzdaluje. Timbuktú je od roku 2012 opakovaně vystavováno bezpečnostním hrozbám a vojenské převraty v Mali v letech 2020 a 2021 narušily značnou část mezinárodní diplomatické architektury země. Francouzská armáda se následně stáhla a Multidimenzionální integrovaná stabilizační mise OSN v Mali (MINUSMA) odešla v roce 2023 poté, co o to nová vojenská junta požádala.

Ruskou žoldnéřskou skupinu Wagner, jež v červnu 2025 oznámila ukončení své mise v zemi, v regionu nahradil ruský Africký sbor (Africa Corps). Samotný Mezinárodní trestní soud po odchodu mírové mise svou terénní přítomnost v Mali výrazně zredukoval a Svěrenský fond pro oběti se při realizaci programů plně opírá o prováděcí partnery a místní zprostředkovatele.

Konečnou podobu reparací sice ještě může změnit probíhající odvolání, případ Al Hassan však už nyní nastavuje mezinárodní justici neúprosné zrcadlo. Systém mezinárodního trestního práva se sice naučil dát obětem hlas, nyní ale musí prokázat, že jim dokáže zajistit i hmatatelnou nápravu. Pokud má být spravedlnost pro desítky tisíc poškozených v Mali skutečná, nesmí zůstat jen u rozsudků. Úspěch celého reparačního mechanismu teď závisí na tom, zda se podaří překonat chybějící finance i bezpečnostní situaci v regionu a přeměnit soudní příkaz v reálnou pomoc.

Poznámky

- [1] Reparace představují širší pojem pro nápravu újmy způsobené oběti. Mohou zahrnovat zejména restituci, tedy obnovení původního stavu, odškodnění (kompenzaci) za vzniklou újmu a rehabilitaci, jejímž cílem je zmírnění fyzických, psychických či sociálních následků újmy.

- [2] Srov. Deklarace základních principů spravedlnosti pro oběti trestných činů a zneužití moci, přijatá rezolucí Valného shromáždění OSN č. 40/34 ze dne 29. listopadu 1985, odst. 1–2.

Zdroje

- Prosecutor v. Thomas Lubanga Dyilo, projednací senát I, rozhodnutí o stanovení principů a postupů pro reparace, 7. srpna 2012, ICC-01/04-01/06-2904 (ve znění rozsudku odvolacího senátu ze dne 3. března 2015, ICC-01/04-01/06-3129, a rozhodnutí projednacího senátu II o schválení konečné výše ze dne 15. prosince 2017, ICC-01/04-01/06-3379).
- Prosecutor v. Germain Katanga, projednací senát II, příkaz k reparacím, 24. března 2017, ICC-01/04-01/07-3728.
- Prosecutor v. Ahmad Al Faqi Al Mahdi, projednací senát VIII, příkaz k reparacím, 17. srpna 2017, ICC-01/12-01/15-236.
- Prosecutor v. Bosco Ntaganda, projednací senát VI, příkaz k reparacím, 8. března 2021, ICC-01/04-02/06-2659.
- Prosecutor v. Dominic Ongwen, projednací senát IX, příkaz k reparacím, 28. února 2024, ICC-02/04-01/15-2022.
- Prosecutor v. Al Hassan Ag Abdoul Aziz Ag Mohamed Ag Mahmoud, projednací senát X, příkaz k reparacím, 15. dubna 2026, ICC-01/12-01/18.
- International Criminal Court. (2002). Rules of Procedure and Evidence. Dostupné z: [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgglefindmkaj/https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/RulesProcedureEvidenceEng.pdf](https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/RulesProcedureEvidenceEng.pdf)
- Assembly of States Parties to the Rome Statute of the International Criminal Court. (2005). Regulations of the Trust Fund for Victims. Dostupné z: [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgglefindmkaj/https://asp.icc-cpi.int/sites/asp/files/asp_docs/Publications/Compendium/Compendium.3rd.11.ENG.pdf](https://asp.icc-cpi.int/sites/asp/files/asp_docs/Publications/Compendium/Compendium.3rd.11.ENG.pdf)
- International Criminal Court. Victims [online]. [cit. 2026-06-23]. Dostupné z: <https://www.icc-cpi.int/about/victims>
- International Criminal Court. (2026, duben). Al Hassan case: ICC Trial Chamber X orders reparations for victims [tisková zpráva]. Získáno z <https://www.icc-cpi.int/news/al-hassan-case-icc-trial-chamber-x-orders-reparations-victims>
- Mwende, S., 2026 (2026, červen). Financial Woes Threaten Victims' Hopes for ICC Reparations. Journalists For Justice (JFJ). [cit. 2026-06-23]. Dostupné z: <https://jfjustice.net/financial-woes-threaten-victims-hopes-for-icc-reparations/>
- Santos, E.A.. (2026, květen). Al Hassan Reparations Order and Victims Before the ICC. . [cit. 2026-06-23]. Dostupné z: <https://www.diplomacyandlaw.com/post/al-hassan-reparations-order-and-victims-before-the-icc>

Fotografie

- [1] Al Hassan byl odsouzen pro spáchání válečných zločinů a zločinů proti lidskosti, autor: ICC-CPI, 26. 7. 2024, zdroj: ICC-CPI. úpravy: fotografie oříznuta

Bezprecedentní pád hlavního žalobce: Co odvolání Karima Khana znamená pro MTS



Lucie Pirklová

Mezinárodní trestní soud poprvé ve své historii odvolal z funkce hlavního žalobce. Karim Khan končí kvůli závažným obviněním ze sexuálního obtěžování a zneužívání, a to v době, kdy samotný soud čelí bezprecedentnímu politickému tlaku. Jeho odchod tak otevírá otázky nejen o jeho vlastní odpovědnosti, ale také o nezávislosti a budoucnosti mezinárodní trestní justice.

Mezinárodní trestní soud (MTS) zažil letos v červenci událost, která nemá v jeho dosavadní historii obdoby. Členské státy soudu odvolaly z funkce hlavního žalobce Karima Khana poté, co disciplinární řízení dospělo k závěru, že se dopustil závažného pochybení spolu se závažným porušením povinností v souvislosti s obviněními ze sexuálního obtěžování a zneužívání.

V tajném hlasování se pro jeho odvolání vyslovilo absolutní většinou 82 států. Khan, který všechna obvinění odmítá, se tak stal prvním hlavním žalobcem MTS, který byl z funkce odvolán.

Případ je mimořádně citlivý, a to nejen kvůli povaze samotných obvinění. Khan od roku 2021 vedl úřad, jehož úkolem je vyšetřovat a stíhat osoby podezřelé z nejzávažnějších mezinárodních zločinů. Za jeho působení vydal MTS zatykače mimo jiné na ruského prezidenta Vladimira Putina a izraelského premiéra Benjamina Netanjahu.

Od obvinění k historickému hlasování

Obvinění proti Khanovi se poprvé dostala na veřejnost v roce 2024. Jedna z pracovníků soudu, malajsijská právnička vystupující veřejně pouze pod jménem Sarah, jej obvinila z dlouhodobého nátlakového a nekonsenzuálního sexuálního jednání. V rozhovoru pro CNN nedávno popsala údajně stupňující se nevhodné chování zahrnující



Hlavní žalobce Karim Khan skončil u Mezinárodního trestního soudu [1]

cí nevyžádané doteky a osahávání. Uvedla mimo jiné případ, kdy se jí měl Khan intimně dotýkat ve chvíli, kdy předstírala, že spí.

V červnu 2026 dospělo předsednictvo Shromáždění smluvních stran MTS k závěru, že Khan se dopustil závažných pochybení. Khan byl následně suspendován a věc byla postoupena Shromáždění smluvních stran. To se 24. července sešlo na mimořádném plenárním zasedání v sídle OSN v New Yorku a následně rozhodlo o Khanově odvolání podle článku 46 Římského statutu; zakládající smlouvy MTS.[1]

Khan i jeho obhajoba jakékoli pochybení odmítá a jeho právníci tvrdí, že proces, který nakonec vedl k hlasování o jeho odvolání, nebyl procesně spravedlivý a jeho závěry nebyly podloženy důkazy. Obhájce, dnes již bývalého, hlavního žalobce také po hlasování oznámil, že Khan hodlá zákonnost a spravedlnost rozhodnutí napadnout všemi dostupnými právními prostředky.



Vedení prokuratury nyní připadlo zástupcům hlavního žalobce N. S. Khan a M. M. Niangovi [2]

Sexuální obtěžování, nebo politický boj?

Celou kauzu od počátku provází otázka, nakolik lze případ oddělit od politického tlaku, kterému MTS i jeho žalobci čelí. Khanovi zastánci v minulosti naznačovali, že obvinění mohou souviset s jeho rozhodnutím požádat v roce 2024 o zatykače na izraelského premiéra Benjamina Netanjahua a tehdejšího ministra obrany Joava Gallanta. Disciplinární řízení však podle zveřejněných informací nenalezlo důkazy, že by žena, jež proti Khanovi vznesla obvinění, byla využívána třetími stranami či zpravodajskými službami.

Sama Sarah, která u MTS působí od roku 2017, spojování své výpovědi s politickým spiknutím odmítla. V rozhovoru pro CNN dokonce uvedla, že s oznámením váhala právě z obavy, že její zkušenost bude zneužita těmi, kteří chtějí zdiskreditovat vyšetřování MTS týkající se Gazy.

To ovšem neznamená, že žádný politický tlak na Khana a MTS neexistoval. Khanovo rozhodování

vyvolalo silnou kritiku některých států a americká administrativa (nejen) na něj uvalila sankce v souvislosti s jeho vyšetřováním údajných válečných zločinů izraelských představitelů v Gaze. V důsledku amerických sankcí se Khan dokonce nemohl osobně zúčastnit hlasování o svém odvolání.

Co odvolání znamená pro MTS?

Pro fungování soudu je zásadní, že Khanovým odchodem automaticky nezanikají rozhodnutí, která byla přijata za jeho působení. Platí to i pro zatykače na Netanjahua a Gallanta. Hlavní žalobce totiž sice může požádat o vydání zatykače, konečné rozhodnutí však přijímají soudci MTS. Khanovo odvolání proto samo o sobě platnost již vydaných zatykačů neruší.

Úřad žalobce nyní i nadále zajišťují zástupci hlavního žalobce Nazhat Shameem Khan a Mame Mandiaye Niang, kteří jsou v jeho vedení již od května 2025, kdy Karim Khan nastoupil na pra

covní volno v souvislosti s probíhajícím vyšetřováním. Současně se rozbíhá proces výběru nového hlavního žalobce, i přestože dle dostupných informací se jeho zvolení neočekává dříve než v roce 2027. Otázkou zůstává, zda členské státy zvolí některého ze současných zástupců, nebo budou hledat kandidáta zvenčí, který by pro MTS symbolizoval nový začátek.

Právě volba Khanova nástupce může být pro budoucnost MTS důležitější než samotné personální střídání. Nový žalobce převezme instituci poznamenanou vnitřním skandálem a současně vystavenou mimořádnému vnějšímu tlaku. Bude muset přesvědčit nejen zaměstnance soudu, ale také oběti zločinů, členské státy a veřejnost, že prokuratura dokáže jednat nezávisle a nestranně bez ohledu na to, zda vyšetřuje představitele slabých států, nebo politické lídry mocných zemí.

Nový žalobce pod politickým tlakem

Nadcházející žalobce navíc převezme MTS v době hluboké institucionální a politické krize. Spojené státy v červenci zahájily novou kampaň namířenou proti soudu, který považují za hrozbu pro americkou suverenitu. Ministr zahraničí Marco Rubio dokonce oznámil záměr Washingtonu MTS „rozebrat cihlu po cihle“. Americká administrativa již také uvalila sankce na představitele MTS.

Khanův nástupce proto bude potřebovat nejen vysokou osobní integritu, ale také značnou odolnost vůči politickému tlaku. Jedním z jeho hlavních úkolů bude zachovat nezávislost a nestrannost Úřadu žalobce a zajistit, aby probíhající vyšetřování pokračovala bez nepřijatelného vnějšího ovlivňování. V sázce přitom není pouze další směřování jedné instituce – případné oslabení MTS by hrálo do karet především těm představitelům států a režimů, které soud vyšetřuje kvůli podezření ze spáchání nejzávažnějších mezinárodních zločinů.

Poznámky

- [1] Článek 46 odst. 1 písm. a) Římského statutu stanoví, že žalobce bude odvolán z funkce, pokud vyjde najevo, že se dopustil závažného zneužití postavení nebo závažného porušení svých povinností vyplývajících ze Statutu, jak stanoví Jednací a důkazní řád. Odstavec 2 písm. b) pak stanoví, že toto rozhodnutí přijme Shromáždění smluvních stran v tajném hlasování absolutní většinou hlasů smluvních stran.

Zdroje

- Amanpour, C., Kent, L., Kirby, B. & Calzonetti, C. (2026, červenec 16). Exclusive: Lawyer goes public with sexual misconduct claims against ICC chief prosecutor. He denies the allegations. CNN. Získáno z: <https://edition.cnn.com/2026/07/16/europe/icc-prosecutor-allegations-interview-un-investigation-amanpour-intl>.
- Davies, H. (2026, červenec). Karim Khan ousted as prosecutor of international criminal court. The Guardian. Získáno z: <https://www.theguardian.com/law/2026/jul/24/karim-khan-ousted-from-role-as-prosecutor-of-international-criminal-court>.
- Holligan, A. & Greenall, R. (2026, červenec 24). ICC top prosecutor removed over sexual misconduct allegations. BBC. Získáno z: <https://www.bbc.com/news/articles/cqjxxdx12qqo>.
- ICC prosecutor Karim Khan removed over 'political' sex abuse claims (2026, červenec 24). Al Jazeera. Získáno z: <https://www.aljazeera.com/news/2026/7/24/icc-prosecutor-khan-removed-over-sexual-misconduct-allegations-sources>.
- International Criminal Court. (2026, červenec). ICC Statement on the ASP Decision regarding disciplinary proceedings involving the ICC Prosecutor [tisková zpráva]. Získáno z: <https://www.icc-cpi.int/news/icc-statement-asp-decision-regarding-disciplinary-proceedings-involving-icc-prosecutor>.
- Kersten, M. (2026, červenec). Karim Khan is removed as ICC Prosecutor. What now? Justice in Conflict. Získáno z:

Fotografie

- [1] Hlavní žalobce Karim Khan skončil u Mezinárodního trestního soudu, autor: ICC-CPI, 16. 6. 2021, zdroj: ICC-CPI.úpravy: fotografie oříznuta
- [2] Vedení prokuratury nyní případlo zástupcům hlavního žalobce N. S. Khan a M. M. Niangovi, autor: ICC-CPI, 7. 3. 2022, zdroj: ICC-CPI.úpravy: fotografie oříznuta

Aktuality sekce Mezinárodní trestní spravedlnost



Alžběta Frommerová

El Hishri míří před soud kvůli 17 údajným zločinům

Přípravný senát Mezinárodního trestního soudu (MTS) 16. července 2026 jednomyslně potvrdil všech 17 obvinění ze zločinů proti lidskosti a válečných zločinů vznesených proti Khaledu Mohamedovi Alimu El Hishrimu. El Hishri, libyjský státní příslušník a jeden z vysoce postavených představitelů Speciálních sil odstrašování (SDF/RADA), je obviněn ze zločinů spáchaných ve věznici Mitiga a jejím širším areálu v Tripolisu, kde byly mezi květnem 2014 a červnem 2020 zadržovány tisíce lidí.

Mezi vznesená obvinění patří mimo jiné mučení, znásilnění, další formy sexuálního násilí, vražda, zotročení a pronásledování. Přípravný senát MTS shledal závažné důvody domnívat se, že El Hishri za 17 údajných zločinů nese odpovědnost. Je také obviněn z podstatného přispění ke společnému plánu organizace, který vedl k údajným zločinům.

Senát se opírá o důkazy a argumenty předložené obžalobou i obhajobou během slyšení o potvrzení obvinění, které se konalo od 19. do 21. května 2026, jakož i o podání a dokumenty stran a zúčastněných obětí. Senát zdůraznil prohlášení poskytnutá 63 osobami, včetně 47 bývalých vězňů.

Případ El Hishriho je součástí dlouhodobého vyšetřování situace v Libyi, kterému se MTS věnuje od roku 2011. O zatčení El Hishriho německými úřady a jeho následném vydání MTS jsme informovali v prvním letošním Bulletinu (viz Bulletin leden 2026, s. 18-19). Případ se nyní přesune k soudnímu senátu, který určí další kroky.

Rozhodnutí o potvrzení obvinění předcházelo rozhodnutí o jurisdikci MTS. Námitku obhajoby El Hishriho proti jurisdikci soudu však přípravný senát dne 15. července 2026 jednomyslně zamítl. Senát potvrdil, že MTS může v daném případě vykonávat jurisdikci, neboť údajně spáchané zlo-



Khaled Mohamed Ali El Hishri stanul v prosinci 2025 před MTS [2]

činy spadají pod mandát stanovený rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 1970 z roku 2011.

Nizozemský soud odsoudil syrského občana k 26 letům vězení za zločiny proti lidskosti

V červnu 2026 odsoudil nizozemský soud v Haagu (Rechtbank Den Haag) syrského občana Rafika A. k 26 letům vězení za zločiny proti lidskosti spáchané během syrské občanské války. V letech 2013 a 2014 sloužil Rafik jako člen vyšetřovací jednotky Národních obranných sil (NDF) v Sálámíji, která násilně potlačovala odpůrce režimu tehdejšího prezidenta Bašára Asada. Soud ho shledal vinným z 19 skutků vůči osmi obětem, včetně mučení a sexuálního násilí.

Rafik byl zatčen v Nizozemsku poté, co v zemi získal dočasný azyl. Během soudního procesu obvinění popřel a označil je za spiknutí. Jeho právníci také tvrdili, že sám byl mučen milicemi a trpí posttraumatickou stresovou poruchou. Případ je

významný i proto, že se jednalo o první soudní proces v Nizozemsku, v němž byl pachatel souzen za sexuální násilí jako zločin proti lidskosti.

Stejný nizozemský soud na konci srpna odsoudil nizozemsko-rwandského občana Eugena N. k doživotnímu trestu odnětí svobody za jeho účast na rwandské genocidě v roce 1994. Soud shledal, že muž nese odpovědnost za závažné zločiny proti Tutsiům a že jednal s genocidním úmyslem. V té době zastával místní vedoucí funkci a měl pod kontrolou přibližně 1 000 lidí. Po rozsáhlém vyšetřování byl zatčen v Nizozemsku v roce 2024. Obvinění odmítá.

Tyto případy jsou součástí širší série rozsudků týkajících se principu univerzální jurisdikce, který umožňuje stíhat závažné mezinárodní zločiny spáchané v zahraničí před vnitrostátními soudy. Například v červenci rakouský soud (Landesgericht für Strafsachen Wien) odsoudil bývalého šéfa syrské zpravodajské služby a bývalého šéfa kriminální policie k osmi letům vězení za zločiny spáchané rovněž během syrské občanské války.

Zdroje

- AlJazeera. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2026/6/15/dutch-court-sentences-syrian-to-26-years-for-torturing-on-behalf-of-al-assad>.
- Austrian court convicts high-ranking Syrian regime official (2026, červenec 6). ECCHR. Dostupné z: <https://www.ecchr.eu/en/press-release/oesterreichisches-gericht-verurteilt-hochrangigen-vertreter-des-assad-regimes-zu-acht-jahren-haft/>
- Dutch court jails 'Assad torturer' for 26 years for torture, rape (2026, červen 15). Justice Info. Dostupné z: <https://www.justiceinfo.net/en/160367-dutch-court-jails-assad-torturer-for-26-years-for-torture-rape.html>.
- International Criminal Court. (2026, červenec 15). ICC Pre-Trial Chamber I confirms Court's jurisdiction in El Hishri case. Dostupné z: <https://www.icc-cpi.int/news/icc-pre-trial-chamber-i-confirms-courts-jurisdiction-el-hishri-case>.
- International Criminal Court. (2026, červenec 16). ICC Pre-Trial Chamber I confirms all charges against Khaled Mohamed Ali El Hishri and commits him to trial. Dostupné z: <https://www.icc-cpi.int/news/icc-pre-trial-chamber-i-confirms-all-charges-against-khaled-mohamed-ali-el-hishri-and-commits>.
- Khalil, H. (2026, červenec 28). Dutch court sentences man to life over Rwanda genocide. BBC News. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/articles/ce8x96rw79ro>.

Fotografie

- [1] Khaled Mohamed Ali El Hishri stanul v prosinci 2025 před MTS, autor: ICC-CPI, 3. prosince 2025, zdroj: ICC-CPI.úpravy: fotografie oříznuta

2) Evropský systém ochrany lidských práv



Vedoucí sekce: Tomáš Opat a Eliška Andrš

ESLP k právu těhotné vězenkyně na rodinný život



Anna Slezáková

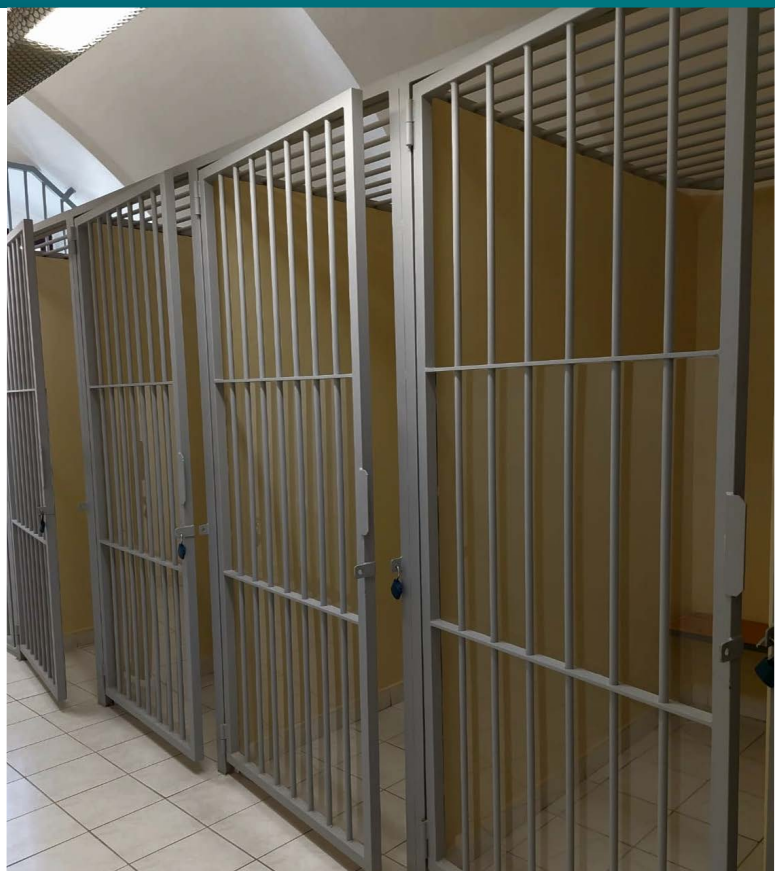
Nový rozsudek ESLP z července letošního roku A.G. proti Švýcarsku se věnuje právu na rodinný život těhotné ženy ve vazbě. Jejímu partnerovi, který byl pravděpodobným otcem jejího nenarozeného dítěte, nebylo umožněno stěžovatku navštívit ve vazbě ani být přítomen u porodu. ESLP shledal porušení článku 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv.

Trestní řízení versus rodinný život

Případ stěžovatelky A.G., který se dostal před Evropský soud pro lidská práva (dále jen “ESLP”) pod číslem stížnosti 15345/20 se dotýká velmi citlivé hranice mezi legitimním požadavkem trestního řízení na předejití jeho maření a právem člověka na soukromý a rodinný život. Případ má svůj původ v trestním stíhání stěžovatelky ve Švýcarsku.

V prosinci 2019 bylo ve Švýcarsku zahájeno proti stěžovatce trestní řízení pro závažnou drogovou trestnou činnost, kdy jí bylo kladeno za vinu, že převážela velké množství kokainu určeného k prodeji. V době zadržení byla stěžovatelka těhotná a termín porodu byl předpokládán na konci března 2020. Stěžovatelka v době svého zadržení žila se svým novým partnerem C., kterého označovala za otce svého nenarozeného dítěte.

Stěžovatelka byla vzata do vazby kvůli hrozbě útěku, koluze [1] a recidivy. Švýcarské orgány přitom nepovažovaly za dostatečná mírnější opatření, která navrhovala. Její těhotenství a přítomnost otce dítěte ve Švýcarsku byly sice v řízení zohledněny, nepřevážily však nad důvody vazby.



[Právo na rodinný život požívá ochrany i ve vazbě \[1\]](#)

Snahy o kontakt

Krátce po vzetí do vazby se stěžovatelka snažila zajistit alespoň telefonický kontakt s partnerem. Následně žádala rovněž o jeho návštěvy a o možnost, aby byl přítomen u porodu. Státní zastupitelství všechny tyto žádosti odmítlo.

Švýcarský Spolkový soud nakonec její stížnosti částečně vyhověl. Povolil jeden telefonický hovor, který měl být nahráván a kontrolován. Osobní návštěvu však nepovolil a stejně tak odmítl přítomnost partnera u porodu. Důvodem bylo především konkrétní riziko koluze, neboť vyšetřování stále probíhalo a existovalo podezření, že partner mohl být do trestné činnosti rovněž zapojen.

Článek 8 a situace ve vazbě

Jádrem případu před ESLP byl článek 8 Evropské úmluvy o lidských právech. Ten chrání právo

na respektování soukromého a rodinného života. Z předchozí judikatury vyplývá, že omezení kontaktů s rodinou mohou být legitimní, avšak musí být odůvodněná konkrétními okolnostmi a přiměřená sledovanému cíli.

Právě proporcionalita se stala rozhodujícím bodem případu *A.G. proti Švýcarsku*. ESLP nezpochybnul, že švýcarské orgány sledovaly legitimní cíl, kterým byla ochrana integrity probíhajícího trestního řízení a prevence koluze. Rozhodující však bylo, zda úplný zákaz osobních návštěv a zákaz přítomnosti partnera u porodu představovaly opatření nezbytná v demokratické společnosti.

ESLP přitom rozlišil dva aspekty situace. Odmítnutí návštěv partnera ve věznici spadalo do oblasti rodinného života, zatímco otázka jeho přítomnosti u porodu zasahovala podle Soudu jak do soukromého, tak rodinného života stěžovatelky. Článek 8 tedy byl na oba aspekty případu použitelný.

Existence rizika není dostačující

Za nejvýznamnější část rozsudku lze považovat požadavek na skutečné a individuální poměrování všech dotčených zájmů. ESLP kritizoval především to, že vnitrostátní orgány dostatečně nezohlednily specifickou situaci stěžovatelky.

Nešlo totiž o běžnou žádost osoby ve vazbě o návštěvu partnera. Stěžovatelka byla v pokročilém stadiu těhotenství a blížil se okamžik porodu jejího dítěte. Právě tato okolnost měla podle ESLP hrát významnou roli při hledání rovnováhy mezi požadavky trestního řízení a ochranou soukromého a rodinného života.

Švýcarské orgány vycházely z existence konkrétního rizika koluze. To samo o sobě nebylo podle okolností případu neopodstatněné. Spolkový soud výslovně uvedl, že vyšetřování v danou chvíli ještě probíhalo a že existovaly indicie, které mohly svědčit o širším zapojení stěžovatelky i jejího partnera do drogové trestné činnosti.

Právě zde podle Soudu selhal princip proporcionality. Jako zjevně mírnější alternativa se nabízela například návštěva pod dohledem. Namísto toho švýcarské orgány umožnily pouze kontrolovaný a nahrávaný telefonický hovor. ESLP tento postup nepovažoval za dostatečný.

Přítomnost u porodu

Zvláštní význam má část rozhodnutí týkající se přítomnosti partnera u porodu. Zde je zásah do práv stěžovatelky ještě intenzivnější. Porod představuje jedinečnou životní událost a jeho okolnosti se nedají jednoduše zopakovat. Stěžovatelka porodila 1. dubna 2020 v Lausanne. Její partner u porodu přítomen nebyl.

Rozsudek ESLP připomíná, že bezpečnostní argument nemůže fungovat jako univerzální výjimka z článku 8 Úmluvy. I osoba ve vazbě zůstává nositelkou základních práv a stát musí při jejich omezení hledat řešení, které zasáhne do těchto práv co nejméně.

Význam pro ochranu lidských práv

Rozsudek *A.G. proti Švýcarsku* je důležitý především tím, že posiluje důraz na individualizované posuzování situace osob ve vazbě. ESLP neříká, že těhotenství automaticky zakládá právo na návštěvu partnera nebo jeho přítomnost u porodu. Stejně tak nepopírá možnost omezit kontakt mezi vazebně stíhanou osobou a potenciálním spolupachatelem.

Zásadní je však požadavek, aby vnitrostátní orgány skutečně poměřily všechny relevantní okolnosti a zvážily mírnější alternativy. V daném případě podle Soudu takové poměření nebylo dostatečné a zákaz návštěv nebyl přiměřený sledovanému cíli. Zásahy proto nebyly „nezbytné v demokratické společnosti“.

A.G. proti Švýcarsku proto lze číst jako rozhodnutí, které není jen o právu těhotné vězeňkyně na kontakt s partnerem. Je připomínkou, že ani vazba nepřerušuje lidský a rodinný život člověka a že stát musí být schopen své zásahy do něj přesvědčivě odůvodnit. V situaci, kdy jde o těhotenství a narození dítěte, přitom musí být intenzita tohoto přezkumu ještě výraznější. V opačném případě se z legitimního bezpečnostního opatření může stát nepřiměřený zásah do samotné podstaty práva na soukromý a rodinný život.

Poznámka

[1] Koluzní vazba je druh vazby v českém trestním řízení, kterou soud nařizuje tehdy, když existuje důvodná obava, že obviněný bude ovlivňovat svědky, spoluobviněné nebo jinak mařit objasnění skutečností závažných pro trestní stíhání.

Zdroje

Rozsudek páté sekce Evropského soudu pro lidská práva ve věci A.G. proti Švýcarsku ze dne 23. července 2026, č. 15345/20. Dostupné z: [https://hudoc.echr.coe.int/#{%22itemid%22:\[%22001-251250%22}\]](https://hudoc.echr.coe.int/#{%22itemid%22:[%22001-251250%22}]).

Fotografie

[1] Právo na rodinný život požívá ochrany i ve vazbě. Cely, autor: Anna Slezáková, 26. 5. 2026, zdroj: vlastní archiv autora, úpravy: fotografie oříznuta.

Hranice parlamentního vyšetřování dle ESLP



Kryštof Urban

Rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ve věci Grande Oriente d'Italia proti Itálii představuje významný příspěvek k výkladu čl. 8 Úmluvy v případech, kdy do základních práv zasahují parlamentní vyšetřovací komise. Soud v něm řešil, zda parlamentní komise oprávněná vyšetřovat možné vazby mezi mafiánskými organizacemi a zednářskými lóžemi disponovala dostatečnými zárukami proti svévoli při nařízení domovní prohlídky.

Vyšetřování vazeb mezi lóžemi a mafií

Stěžovatelem bylo sdružení Grande Oriente d'Italia, největší italská zednářská organizace. V roce 2016 zahájila parlamentní komise vyšetřující mafií a další organizované zločinecké skupiny šetření zaměřené na možné pronikání mafiánských struktur do zednářských lóží v Kalábrii a na Sicílii. Komise přitom vycházela z poznatků získaných od orgánů činných v trestním řízení, z dřívějších parlamentních vyšetřování i z probíhajících trestních kauz týkajících se organizací Cosa Nostra a 'Ndrangheta.

Komise po sdružení opakovaně požadovala seznamy členů jednotlivých lóží. Velmistř Grande Oriente d'Italia však odmítal požadované údaje poskytnout. Namítal zejména ochranu soukromí členů sdružení, neurčitost požadavku a absenci konkrétních informací o probíhajících trestních řízeních, která by tak rozsáhlý zásah odůvodňovala.

Po několika neúspěšných výzvěch komise dne 1. března 2017 nařídila prohlídku sídla sdružení a zabavení dokumentů obsahujících údaje o členech zednářských lóží působících v Kalábrii a na Sicílii od roku 1990. Příkaz se vztahoval nejen na listinné dokumenty, ale i na počítače, datová úložiště a další elektronické nosiče informací.

Během zásahu byly zajištěny rozsáhlé listinné i elektronické materiály včetně seznamů více než



ESLP se vyjádřil k hranicím parlamentního vyšetřování [1]

šesti tisíc členů sdružení. Po pořízení kopií byly dokumenty vráceny, avšak kopie zůstaly k dispozici parlamentní komisi.

Grande Oriente d'Italia následně namítala, že zásah byl nepřiměřený, nepodléhal žádné nezávislé kontrole a představoval nepřijatelný zásah do autonomie sdružení i do soukromí jeho členů. Domácí orgány však její námitky odmítly s odkazem na zvláštní postavení parlamentních vyšetřovacích komisí v italském ústavním systému.

Zásah do sídla zednářského sdružení

Evropský soud pro lidská práva (ESLP) nejprve připomněl, že ochrana poskytovaná článkem 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv (Úmluva) se nevztahuje pouze na obydlí fyzických osob. Pojem „obydlí“ může zahrnovat rovněž sídla právnických osob a sdružení, pokud jsou využívána k jejich činnosti. Prohlídka prostor stěžovatele a zabavení dokumentů proto představovaly zásah do práva na respektování obydlí.

Soud současně uznal, že zásah sledoval legitimní cíl. Úkolem parlamentní komise bylo získat informace umožňující Parlamentu přijmout účinnější opatření proti organizovanému zločinu a jeho možnému pronikání do veřejného života. Takový cíl bezpochyby souvisí s prevencí trestné činnosti, ochranou veřejného pořádku a ochranou demokratických institucí.



ESLP: Parlamentní komise nelze zcela vyjmout z požadavků vyplývajících z principu právního státu [2]

Klíčovou otázkou však bylo, zda byl zásah nezbytný v demokratické společnosti. Velký senát zdůraznil, že státy mají široký prostor pro úpravu fungování parlamentních vyšetřovacích komisí a že parlamentní autonomie představuje důležitou součást demokratického systému. Tento prostor pro uvážení však není neomezený. Pokud parlamentní orgán používá donucovací prostředky schopné přímo zasáhnout do práv třetích osob, musí být jeho postup doprovázen dostatečnými zárukami proti zneužití a svévoli.

Právě tento obecný princip představuje nej důležitější závěr rozsudku. Podle Soudu nelze parlamentní komise zcela vyjmout z požadavků vyplývajících z principu právního státu pouze s odkazem na jejich ústavní postavení. I při výkonu parlamentního vyšetřování musí existovat mechanismy chránící jednotlivce a sdružení před nepřiměřenými zásahy veřejné moci.

Požadavek dostatečných záruk

Velký senát zdůraznil, že zásahy tohoto typu musí být doprovázeny dostatečnými procesními zárukami. V posuzované věci spatřoval nedostatky zejména v tom, že:

- komise disponovala velmi širokou diskrecí při rozhodování o rozsahu prohlídky a zabavení dokumentů;
- neexistoval žádný mechanismus nezávislého přezkumu zákonnosti a přiměřenosti zásahu;
- příkaz se vztahoval na údaje o tisících osob za období delší než dvacet pět let;
- rozsah zabavených dokumentů byl mimořádně široký a zahrnoval velké množství osob, které neměly žádnou známou vazbu na vyšetřovanou trestnou činnost; a

- právní úprava umožňovala uchovávání kopií zabavených dokumentů po potenciálně neomezenou dobu.

Podle Soudu právě kombinace těchto okolností vedla k závěru, že zásah nebyl doprovázen dostatečnými zárukami proti zneužití a svévoli. Nešlo přitom o to, že by parlamentní komise nikdy nemohly disponovat oprávněním nařizovat obdobná opatření. Rozhodující byla absence mechanismu, který by umožňoval ověřit, zda rozsah zásahu odpovídal sledovanému cíli.

Soud zároveň zdůraznil, že Úmluva nevyžaduje konkrétní model kontroly. Stát může zvolit soudní přezkum i jiný systém nezávislé kontroly. Podstatné však je, aby osoba dotčená zásahem měla k dispozici orgán schopný reálně posoudit zákonnost a proporcionalitu přijatého opatření.

Z těchto důvodů velký senát uzavřel, že zásah do práv stěžovatele nebyl doprovázen dostatečnými zárukami proti svévoli, a proto nebyl „nezbytný v demokratické společnosti“ ve smyslu čl. 8 odst. 2 Úmluvy.

Odlišné stanovisko

Rozsudek byl přijat poměrem hlasů 16 ku 1. Disentující soudce Grigoryan souhlasil s tím, že vyšetřování sledovalo mimořádně závažné veřejné cíle, nesouhlasil však se způsobem, jakým většina posuzovala proporcionalitu zásahu.

Podle jeho názoru byla prohlídka použita až jako krajní prostředek po opakovaném odmítnutí spolupráce ze strany sdružení. Zdůraznil rovněž, že komise zkoumala potenciální infiltraci organizovaného zločinu do struktur, které mohly ovlivňovat veřejný život, a že rozsah opatření odpovídal rozsahu vyšetřovaného problému.

Zajímavou část odlišného stanoviska představuje kritika metodologie použité většinou. Disentující soudce vytkl velkému senátu, že založil porušení Úmluvy především na absenci procesních záruk, aniž by dostatečně zohlednil samotnou proporcionalitu zásahu a závažnost veřejného zájmu, který komise sledovala. Podle jeho názoru tak Soud příliš zdůraznil otázku institucionálních záruk na úkor konkrétních okolností případu.

Závěrem

Z rozsudku plyne několik praktických závěrů. Předně parlamentní vyšetřovací komise mohou disponovat významnými pravomocemi včetně pravomocí zasahujících do práv třetích osob. Takové zásahy však musí být doprovázeny dostatečnými procesními zárukami a možností nezávislé kontroly jejich zákonnosti a přiměřenosti.

Rozsudek zároveň potvrzuje, že ochrana podle čl. 8 Úmluvy se vztahuje i na sídla sdružení a dalších právnických osob. Při posuzování přiměřenosti zásahů do jejich prostor je třeba zohlednit nejen význam sledovaného cíle, ale také rozsah vyšetřovacích oprávnění, množství dotčených osob a existenci mechanismů chránících před svévolí.

Případ Grande Oriente d'Italia proti Itálii tak představuje důležité varování před tím, aby se parlamentní vyšetřovací pravomoci nestaly nástrojem plošného sběru informací bez odpovídajících záruk. ESLP současně jasně zdůraznil, že i v boji proti závažné organizované kriminalitě musí být zachovány základní principy právního státu.

Zdroje

Rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ve věci Grande Oriente d'Italia proti Itálii ze dne 7. července 2026, č. 29550/17. Dostupné z: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-251292%22%5D%7D>.

Fotografie

- [1] ESLP se vyjádřil k hranicím parlamentního vyšetřování. Evropský soud pro lidská práva, autor: Kryštof Urban, 6. 9. 2024, zdroj: vlastní archiv autora, úpravy: fotografie oříznuta
- [2] ESLP: Parlamentní komise nelze zcela vyjmout z požadavků vyplývajících z principu právního státu. Ilustrační foto Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku, autor: Aneta Cermanová, 18. 12. 2024., úpravy: fotografie oříznuta

Aktuality sekce Evropský systém ochrany lidských práv



Veronika Havlová

Evropská komise zveřejnila Rule of law report za rok 2026

Evropská komise zveřejnila 17. července Rule of law report pro rok 2026. Jedná se o dokument, který Komise vydává každý rok, a který posuzuje vývoj situace ohledně vlády práva v členských státech EU a také v Albánii, Černé hoře, Severní Makedonii a Srbsku. Report se zaměřuje na čtyři oblasti, a to soudní systém, antikorupční pravidla, pluralitu médií a svobody. Zpráva vždy obsahuje doporučení pro členské státy a posouzení pokroku dosaženého při provádění doporučení z minulého roku.

České republice Evropská komise doporučuje zejména zapracovat na digitalizaci justice, přijmout další opatření ke zkrácení délky soudního řízení a posílit opatření k zajištění nezávislosti vyšetřování v případech korupce. Zpráva rovněž doporučuje znovu iniciovat revizi právních předpisů o střetu zájmů.

Komise dále důrazně varuje před nedostatky v legislativním procesu. Upozorňuje zejména na obcházení zapojení veřejnosti a meziresortních řízení. Dále Evropská komise jako problematické podtrhuje výrazné omezení veřejného financování pro organizace občanské společnosti a absenci reforem zaměřených na transparentnost vlastnictví mediálních sdělovacích prostředků. V neposlední řadě Komise upozorňuje na obavy vyvolané návrhem na zrušení koncesionářských poplatků za veřejnoprávní média.

Rozsudek ESLP ve věci S. T. proti České republice - Porušení práva na účinné vyšetřování smrti způsobené zásahem policie

Dne 16. července 2026 Evropský soud pro lidská práva (ESLP) vydal rozsudek v případě



Dle rozsudku ESLP může etické veganství spadat pod ochranu čl. 9 Úmluvy [1]

S.T. proti České republice, který se týkal úmrtí muže romského původu po policejním zásahu v roce 2021. Skutkově šlo v případě o to, že policie byla přivolána k potyčce dvou mužů, přičemž po příjezdu nalezla S. T. zmítajícího se na zemi. Policisté jej na několik minut znehybnili a přestože S. T. ležel nehybně, nekontrolovali jeho životní funkce. Záchranná služba po příjezdu zjistila, že S. T. nedýchá a nemá puls, přičemž resuscitace nebyla úspěšná.

Soud především kritizoval následné vyšetřování, které podle něj nesplňovalo požadavky nezávislosti, důkladnosti a účinnosti. Klíčové úkony totiž v počáteční fázi prováděla kriminální policie hierarchicky propojená s policisty, kteří zasahovali. GIBS následně ve značné míře vycházela z takto získaných důkazů.



Evropská komise zveřejnila Rule of law report pro rok 2026 [2]

Dle ESLP dále nebyla dostatečně prověřena rizika spojená s polohou, ve které policie muže držela, nebyli vyslechnuti zdravotníci ani někteří svědci a výpovědi zasahujících policistů nebyly kriticky konfrontovány s dalšími důkazy. Stěžovatelka, sestra S.T., navíc nebyla dostatečně informována o průběhu vyšetřování ani o jeho výsledcích. Soud proto shledal porušení procesní složky článků 2 a 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv (Úmluvy), tedy práva na život a zákaz mučení.

Soud současně dospěl k závěru, že samotný způsob policejního zásahu představoval porušení hmotněprávní ochrany podle článků 2 a 3 Úmluvy. Vnitrostátní orgány dle ESLP nedostaly pozitivnímu závazku ochrany života, jelikož česká právní úprava a výcvik policistů v rozhodné době

podle něj neposkytovaly dostatečná pravidla pro bezpečné používání zajišťovací polohy, přestože tato poloha může v kombinaci se spoutáním a tlakem na tělo vést k vážnému ohrožení života. Policisté navíc podle Soudu nesledovali zdravotní stav S. T. způsobem, který bylo možné od nich rozumně očekávat, a neposkytli mu včasnou pomoc. Použití více forem síly vůči zraněné a intoxikované osobě včetně spoutání a zákleku na horní část těla a krku bylo v souhrnu dle ESLP nepřiměřené.

Soud se zabýval také tvrzením stěžovatelky o rasovém motivu zásahu. Vzhledem k romskému původu S. T., místu zásahu, nepřiměřenosti použité síly a širšímu kontextu zpráv o diskriminaci Romů podle něj existovaly dostatečné indicie, které měly vést k účinnému prověření možného

rasového motivu. Vnitrostátní orgány však tuto otázku neprošetřily s náležitou pečlivostí. Soud proto shledal také porušení článku 14 ve spojení s články 2 a 3 Úmluvy.

Rozsudek ESLP ve věci G. K. a A. S. proti Švýcarsku - Etické veganství pod ochranou práva na svobodu myšlení

Evropský soud pro lidská práva 16. července 2026 v rozsudku ve věci *G.K. a A.S. proti Švýcarsku* potvrdil, že etické veganství představuje přesvědčení, které může spadat pod ochranu svobody myšlení a svědomí podle čl. 9 Evropské úmluvy o lidských právech. Příklad se týkal dvou stěžovatelů, muže ve vyšetřovací vazbě a muže v nedobrovolné psychiatrické péči, kterým švýcarské instituce odmítaly zajistit plnohodnotnou veganskou stravu a nabízely jim pouze vegetariánské alternativy.

ESLP ve své dosavadní rozhodovací praxi vztáhl čl. 9 Úmluvy pouze na stravovací pravidla stanovená náboženstvím. Na základě komparace praxe v jednotlivých členských státech Rady Evropy a ve světle toho, že švýcarská vláda nezpochybnila upřímnost, vážnost a dlouhodobost veganského přesvědčení stěžovatelů, však ESLP dospěl k tomu, že ochrana svobody myšlení, svědomí a náboženského vyznání ukotvená v čl. 9. Úmluvy může v tomto případě být aplikována i na etické veganství.

V této souvislosti ESLP rovněž upozornil na to, že z čl. 9 vyplývá povinnost státu zabývat se žádostmi osob zbavených svobody o veganskou stravu ve vnitrostátním řízení, přičemž musí spravedlivě vyvážit zájmy stěžovatele a organizační, finanční či jiná omezení předmětných institucí. Protože v případech obou stěžovatelů nebyl k dispozici účinný prostředek nápravy v rámci vnitrostátního řízení, bylo toto právo dle rozsudku rovněž porušeno.

Zdroje

Evropská komise. (2026, červenec). 2026 Rule of law report - Communication and country chapters. Dostupné z https://commission.europa.eu/publications/2026-rule-law-report-communication-and-country-chapters_en.

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci S.T. proti České republice, ze dne 16. července 2026, č. 28273/23, dostupné z: hudoc.echr.coe.int.

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci G.K. a A.S. proti Švýcarsku, ze dne 16. července 2026, č. 55299/20 a č. 31515/22, dostupné z: hudoc.echr.coe.int.

Fotografie

[1] Evropská komise zveřejnila Rule of law report pro rok 2026. Ilustrační foto (Budova Evropské komise v Bruselu), autor: Lukáš Mikulecký, 16. 4. 2026, úpravy: fotografie oříznuta

[2] Dle rozsudku ESLP může etické veganství spadat pod ochranu čl. 9 Úmluvy. Ilustrační foto (Budova Evropského soudu pro lidská práva, Štrasburk), autor: Lukáš Mikulecký, 15. 7. 2026, úpravy: fotografie oříznuta

3) Mezinárodní politika, byznys a lidská práva



Vedoucí sekce: Michaela Luzio Stenzel a Radek Tesar

Pět let od nástupu Tálíbanu k moci: bezprecedentní afghánská krize přestává poutat pozornost



Madlen Seibertová

V polovině srpna uběhlo v Afghánistánu pět let od převzetí vlády radikálním hnutím Tálibán. V zemi panuje nejzávažnější krize žen a dívek na světě. I přes alarmující skutečnosti nicméně přestává tamní lidskoprávní krize poutat pozornost. Před normalizací vztahů s tamní faktickou vládou proto varuje nová zpráva Asistenční mise OSN v Afghánistánu.

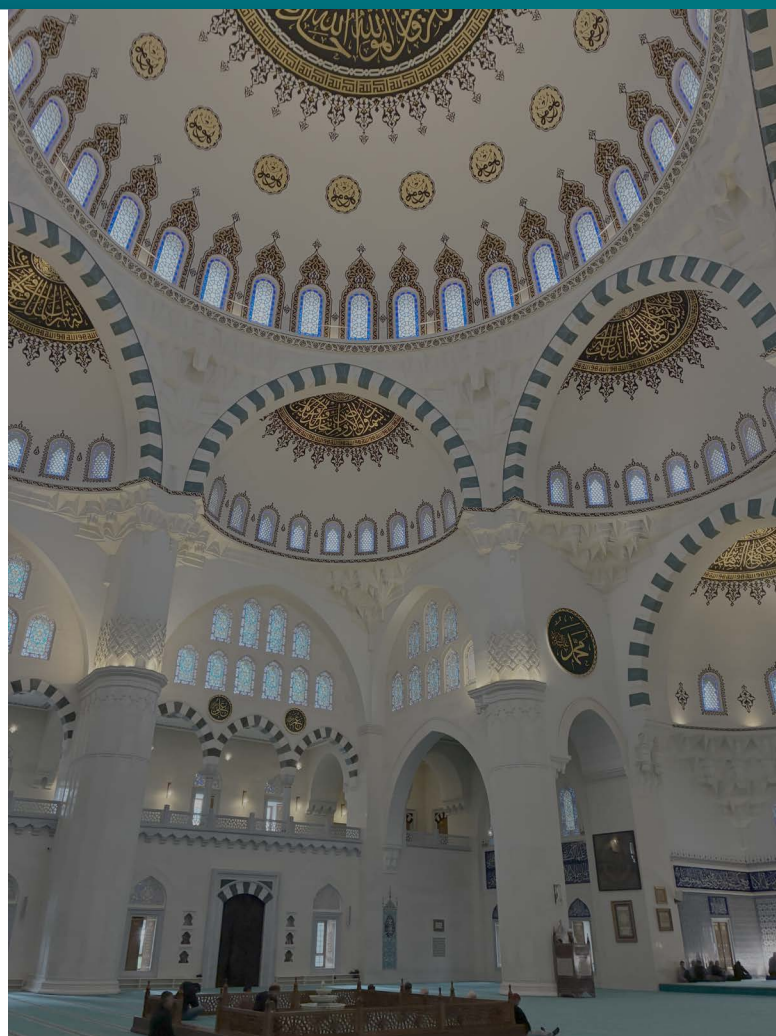
Po stažení amerických a spojeneckých vojsk v roce 2021 dobylo fundamentalistické hnutí Tálibán hlavní město Kábul a následně převzalo v této hornaté středoasijské zemi dne 15. srpna moc. Navzdory počátečním slibům tálibánského vedení začalo záhy docházet k systematickému porušování lidských práv a v reakci na to byl režim vyloučen z mnoha organizací včetně OSN.

Konec mezinárodní izolace Tálíbanu?

Přestože afghánské vedení neprovedlo jediný zásadní ústupek, došlo k prolomení jeho mezinárodní izolace. Tato situace je alarmující i proto, že nadále v uplynulém roce narůstala omezení práv obyvatel, která nejvíce doléhají na ženy. Přitvrzuje také systém dohledu a vymáhání pravidel nad celou společností, který mezi tamními obyvateli vyvolává pocity strachu a nejistoty.

Jako první a zatím jediná země vládu Tálíbanu uznalo minulý červenec Rusko, které s Afghánistánem podepsalo obranné partnerství. Přes zjevně nepříznivé okolnosti nyní některé další státy usilují o navazování vzájemných vztahů. V posledních měsících s afghánskou vládou o migraci bilaterálně vyjednávalo Německo a Francie.

Pět afghánských diplomatů dorazilo v červnu na pozvání EU do Bruselu, kde se setkali se svými protějšky z 15 unijních zemí. Jednalo se o repa-



OHCHR vyzývá k zavedení genderového apartheidu jako zločinu proti lidskosti [1]

triaci neúspěšných žadatelů o azyl a odsouzených zločinců. Afghánští diplomaté tento krok prezentují jako prolomení tabu jednání s režimem. Analytici se však shodují, že plné vystoupení z mezinárodní izolace bez zásadní změny domácí politiky není možné.

Ledové vztahy s USA a nerostné bohatství Afghánistánu

Ministr zahraničních věcí Tálíbanu, Amir Khan Mutttaqi, prohlásil, že by USA mohly znovuotevřít svou ambasádu v Kábulu a obnovit tak svou diplomatickou přítomnost. Afghánský ministr rovněž vyzval USA k investicím do projektů, do kterých v minulosti investovaly miliardy dolarů, konkrétně do přehrad, silnic a nerostných surovin.

Argumentem, proč by USA měly s Afghánistánem navazovat vztahy, je podle pragmatiků právě nerostné bohatství. Země disponuje obrovskými nedotčenými zásobami lithia, mědi, železné rudy a vzácných zemin, které se objevují na seznamu kritických minerálů Americké geologické služby a jsou klíčové pro americkou ekonomiku a národní bezpečnost.

Americké ministerstvo zahraničí však možnost normalizace vztahů vyloučilo. Trumpova administrativa se strategicky zaměřuje na budování vztahů se sousedním Pákistánem, který je s Afghánistánem v konfliktu a podniká na něj vzdušné nálety. Dalším důvodem proti sbližování je válka s Íránem, spojencem Tálibánu, a nedodržení afghánských slibů v boji proti terorismu.

USA naopak označují Tálibán za stát, který se podílí na nezákonném zadržování osob a podniká kroky proti tamním občanům. Pozastavily jim vydávání víz, zakázaly k nim přicestovat a zmrazily miliardy dolarů afghánské centrální banky, což má přímý dopad na život běžných obyvatel Afghánistánu.

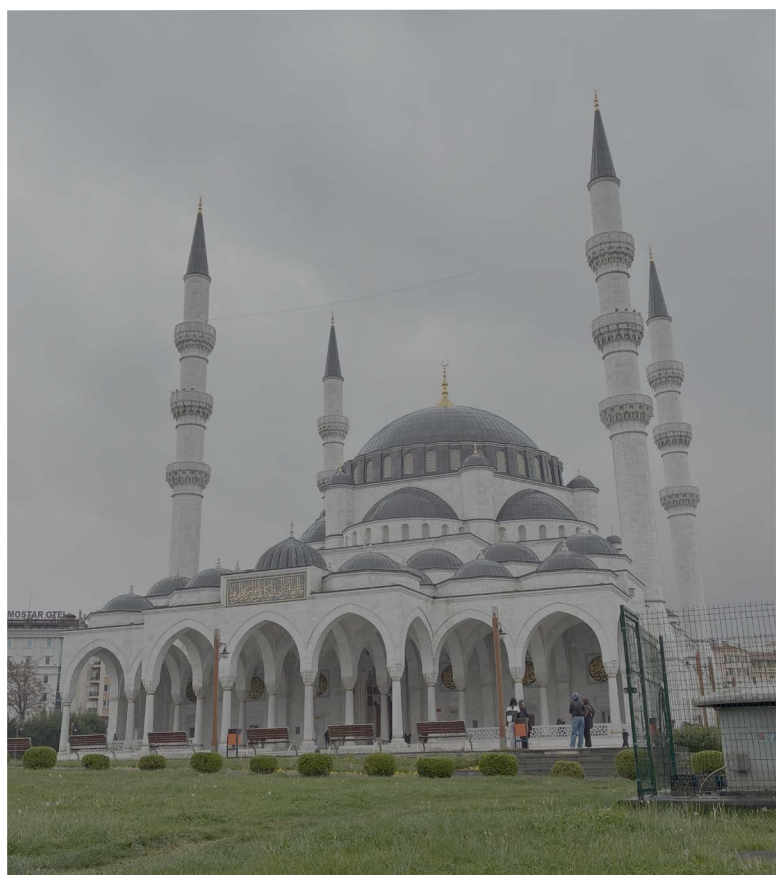
Na odpověď USA následně samotný Tálibán zareagoval – nesouhlasí s opětovným předáním kontroly letecké základny Bagram americkým silám, navrácením amerických zbraní zanechaných v Afghánistánu či propuštění občana USA, jehož zadržování popírají.

USA během posledních 17 let kontroly investovaly do rozvoje afghánského těžebního průmyslu více než 1 miliardu dolarů. I přesto se USA musí svých plánů vzdát, neboť pro navazující aktivity spojené s těžbou je nutné zajistit svou přítomnost v Kábulu. Investiční dohody o těžbě proto uzavírají s vládou Tálibánu společnosti z Číny, Íránu nebo Kataru.

Obavy z legitimizace islamistického režimu

OSN zdůrazňuje, že by státy neměly jakkoliv normalizovat vztahy s faktickými představiteli Tálibánu. Dokud nebude prokázán měřitelný pokrok v oblasti dodržování práv, a to zejména u žen a dívek, měly by se země zdržet přijímání tálibánských diplomatů či pořádání schůzek v hlavních městech.

Podle organizace UN Women jsme svědky přímé normalizace ženské perzekuce, která v moderním



Podle UN Women jsme svědky normalizace afghánské krize [2]

světě nemá obdoby. Agentury OSN a její partneři soustavně upozorňují na závažné porušování lidských práv, zadržování osob či diskriminaci žen a dívek. Opakovaně vyzývají státy k akci, ale žádné zásadní kroky podniknuty doposud nebyly.

Naopak, Afghánistán ztrácí pomoc ze zahraničí. Humanitární pomoc potřebuje 45 milionů obyvatel země. Ztráty se podepisují mj. na uzavírání zdravotnických středisek. Například USA, někdejší nejštedřejší dárce, loni svou finanční podporu takřka úplně zastavily. Podle OSN je pomoc putující do Afghánistánu o 70 % nižší než v předchozím roce.

Před rokem byl vydán zatykač na ultrakonzervativního vůdce Tálibánu šejka Hajbatulláha Achúndzádu za pronásledování afghánských žen a dívek. Zatykače Mezinárodního trestního soudu sice nesou značnou právní váhu, jejich vymahatelnost je však nízká. Nejextrémnější politiky jsou tak šejkem nadále diktovány z jeho domovského Kandaháru, který představuje duchovní centrum hnutí.

Zvířatům je poskytována větší právní ochrana než ženám

Úřady pod tálibánským velením za posledních pět let vydaly více než 100 nařízení, které legitimizují bezpráví na ženách. Na začátku letošního roku byl vládou Tálibánu schválen nový afghánský trestní zákoník, který již tak velmi represivní právní systém převádí do ještě drakoničtější podoby.

Trestní odpovědnost v případě domácího násilí na ženách platí jen na závažná a viditelná fyzická zranění. Pokud k nim dojde, muži hrozí maximálně 15 dní vězení. K odsouzení však může dojít jen v případě, pokud plně zahalená manželka před soudem prokáže svá zranění, a to za doprovodu svého manžela. Ten ovšem může být pachatelem.

Nový zákoník více postihuje týrání velbloudů, ovcí, ptáků nebo psů, za které hrozí až 5 měsíců vězení. Na základě nové právní úpravy se manželka prakticky stává majetkem manžela. Došlo rovněž ke zrušení právní rovnosti mezi pohlavími a manžela nově právní řád staví do pozice právní nadřazenosti.

Útěk před násilím se stává takřka nemožným. Ženy nesmí samostatně cestovat na vzdálenost delší než 72 kilometrů. Pokud vdaná žena odejde z domu k vlastním rodičům bez souhlasu manžela a nesplní soudní příkaz k návratu, může být uvězněna až na 3 měsíce i spolu se svou rodinou. Právo na jednostranný rozvod navíc náleží jen mužům.

Více než polovina žen opouští své domovy pouze dvakrát měsíčně či méně. Podle dat UN Women se tři čtvrtiny žen při odchodu z domova bez mužského doprovodu cítí nebezpečně. Z důvodu zpřísnění omezení pohybu a přístupu na veřejná prostranství ženám jsou ženy a dívky prakticky nucené pobývat v domácnosti, s čímž se pojí jak zhoršený duševní stav, tak zvýšené riziko násilí.

Jedny z posledních záchranných lan tvoří ženské organizace poskytující ochranu před násilím, zdravotní i psychologickou péči a další podporu. Polovina takových organizací vedených ženami, které byly dotazovány Institucí OSN pro genderovou rovnost a posílení postavení žen (UN Women) v minulém roce, po škrtech ve financování očekává pozastavení činnosti nebo úplné uzavření.

Jak se represivní režim stává ještě represivnějším

Nový trestní zákoník zavádí ještě drakoničtější podobu omezení podle ultraortodoxního výkladu šaría a hanafijské právní vědy. Zlegalizováno bylo mj. fyzické násilí na dětech. Učitelé mohou své žactvo trestat, pokud nedojde na nejzávažnější formy násilí, jako jsou zlomeniny či tržné rány. Nepřímo je i povoleno uzavírat manželství s nezletilými. Není výjimkou, že rodiče řeší vážné finanční problémy právě prodejem svých dcer.

Nová trestní úprava rovněž diskriminuje náboženské menšiny. Přísně se trestají jakékoliv odchylky od hanafijské školy sunnitského islámu, které jsou považovány za kacířství. Vytvořen byl také „kastovní“ systém, který obyvatele země rozděluje do čtyř kategorií podle sociálního postavení za účelem určení výše trestu. Čím nižší třída, tím vyšší trest a naopak.

Tálibánské vedení zintenzivnilo vymáhání pravidel, uvádí Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva (OHCHR) a Asistenční mise OSN v Afghánistánu (UNAMA). Dochází k uplatňování krutých trestů, jako je například veřejné bičování. O zpřísnění dohledu nad veřejností svědčí i fakt, že za jediný rok bylo v minulém roce před zraky ostatních zbičováno více lidí, než za všechny předchozí vlády Tálibánu dohromady.

Kroky k posílení kázně a dohledu postrádají dostatečnou transparentnost. Zjištění se týkají tzv. Bezpečnostní a prověřovací komise nebo Ministerstva pro šíření ctnosti a prevenci neřestí. Tyto orgány byly zřízeny na základě přísného výkladu práva šaría, který nahradil i předchozí demokratickou ústavu.

Vychází najevo, že režimní bezpečnostní složky zneužívají svou moc k páchání násilností a není jasné, zda jejich příslušníci čelí jakýmkoliv následkům. Ani tamní nejvyšší soud kvůli absenci právní úpravy nemá možnosti, jak odsoudit pachatele za porušování lidských práv.

Ztracená generace dívek?

„Dívka, která v době zavedení zákazu navštěvovala šestou třídu, dospívá, aniž by po tomto zákazu strávila ve škole jediný další den,“ popisuje genderovou perzekuci OHCHR a nazývá ji ze strany Tálibánu přímo zločinem proti lidskosti, který lze charakterizovat i jako genderový apartheid.

Afghánistán jako jediná země uplatňuje systematický zákaz docházky dívek na střední školy a univerzity. Podle nejnovějších odhadů by tak země mohla při zachování současných omezení do roku 2030 přijít o více než 25 000 učitelek a zdravotnic.

Tím se do budoucna vytváří neřešitelná situace ohledně péče o zdraví žen, neboť ženu smí ošetřit pouze další žena. OHCHR vytrvale upozorňuje na omezený přístup žen ke zdravotní péči. Běžnou praxí se stává i odmítání pacientek kvůli oblečení nesplňující přísná kritéria nebo absenci mužského doprovodu.

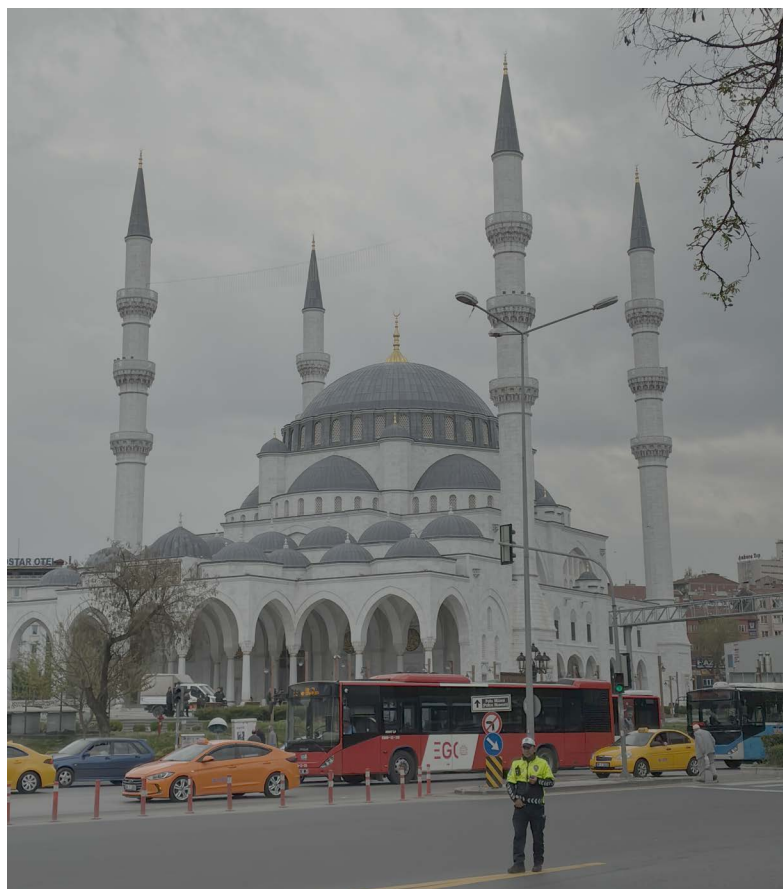
Vyloučení žen takřka ze všech sfér veřejného života, trh práce nevyjímaje, má neblahý dopad i na chod celé společnosti. Ekonomika extrémní chudobou zmítaná země tímto mezi lety 2024 až 2026 utrpí kumulativní ztrátu ve výši 5,8 % HDP. Afghánky však vzdorují útlaku, pokud to je v jejich možnostech. Vzdělání kompenzují domácí výukou, hledají si práci online nebo neformálně.

Neustále se prohlubující humanitární krize

Upadající ekonomika, sucho, nedostatek nezávadné vody a hygiena, zhoršení zdravotního stavu obyvatelstva, konflikt s Pákistánem a masové návraty zhoršují spolu s odlivem zahraniční pomoci afghánskou krizi. Již během uplynulé zimy čelila více než třetina afghánské populace nedostatku potravin. Až 4 miliony dětí trpěly akutní podvýživou.

Vedle dětských pacientů jsou v ohrožení akutním nedostatkem živin i těhotné a kojící ženy. Mateřská úmrtnost v zemi se svou měrou řadí k celosvětově nejvyšší. V roce 2024 připadalo 638 úmrtí rodiček na 100 tisíc novorozenců.

Deportace afghánských občanů ze sousedních zemí patří mezi jedny z katalyzátorů krize. Hromadné návraty z Pákistánu a Íránu jsou proti zásadě nenavrácení ukotvené v Úmluvě o právním postavení uprchlíků. OHCHR důrazně vyzývá vlády, aby tato praxe, zejména u lidí vystavených zvýšenému riziku ohrožení kvůli náboženství, etnicitě či sexuální orientaci, skončila.



Afghánistánu klesla humanitární pomoc o 70 % [3]

Vnitřní politické napětí

Afghánistánem pod vedením Tálibánu zmítají i vnitropolitické problémy. Před 15. srpnem zesílila aktivita a útoky ozbrojených opozičních skupin. Při výbuchu tehdy zahynul starosta afghánské provincie Badachšán na severovýchodě země. Nejednalo se však o ojedinělý incident, o dva týdny dříve byl zastřelen jiný vysoce postavený představitel vlády, ředitel pro informace a kulturu provincie Badchšán. Motivy útoků nejsou známy.

Atentáty na vysoké představitele jsou sice vzácné, ovšem známe několik případů z minulých let. Zástupce šéfa zpravodajské služby připustil přítomnost oportunistů v administrativě hnutí. Boje se nyní soustřeďují mezi síly odpadlického velitele Tálibánu Džuma Chána Fáteha a jednotkami hnutí v okrese Nusaj v provincii Badachšán. Jádrem sporů jsou těžební aktivity.

Ani samotní členové politických misí OSN nejsou v zemi i přes své výsady a imunity v bezpečí. Generální ředitelství pro zpravodajskou službu hnutí Tálibán zadrželo v srpnu dva afghánské členy UNAMA ve městě Herát na západě země. Po více než týdně byli nicméně propuštěni.

Takové štěstí zatím nepotkalo šest pracovníků Nadace pro právní výzkum žen a dětí. Ti byli podle Human Rights Watch zadrženi již v červenci poté, co se na příkaz dostavili do své kanceláře k vyzvednutí zabavených notebooků a telefonů. U obou případů důvody zadržení nejsou známy.

I přes všudy přítomnou atmosféru strachu se letos v červnu v Herátu občané shromáždili na protest proti uvěznění více než třiceti žen a dívek za údajně nesprávné nošení hidžábu, které je závazné od května 2022. Bezpečnostní složky na demonstranty zahájily palbu a zabily nejméně dva lidi včetně jednoho chlapce.

Doporučení mezinárodních organizací

Řešení afghánské krize vyžaduje především akci a snahu o vyvození odpovědnosti. OHCHR vyzývá státy k podpoře kodifikace genderového apartheidu jako samostatného zločinu proti lidskosti a k posílení podpory Mezinárodního trestního soudu i vytvoření nezávislého vyšetřovacího mechanismu.

Odpovědnost za porušování práv je přitom podle OSN právní povinností afghánských de facto úřadů a zároveň předpokladem pro stabilitu země a její budoucí začlenění do mezinárodního společenství. UNAMA proto požaduje jasná pravidla pro afghánské bezpečnostní instituce v souladu s mezinárodními standardy.

Odborníci OSN zároveň varují před navazováním a normalizací vztahů s Tálibánem, dokud nedojde k měřitelnému pokroku v oblasti lidských práv. Je nutné nezapomínat na afghánské obyvatele, kteří potřebují pomoc. Právě v současné době prohlubující se humanitární krize by Afghánistán neměl přestat poutat pozornost mezinárodního společenství.

Zdroje

- 2.4 million Afghan girls shut out of secondary school 5 years after Taliban takeover, UN says (2026, 11. srpna). AP News. Získáno z <https://apnews.com/article/afghanistan-girls-excluded-secondary-education-taliban-618c7f5c7659d43ede2a3f71a7cf845f>.
- Afghanistan: UN tells Taliban to open up on abuses committed by security forces (2026, 10. srpna). UN News. Získáno z <https://news.un.org/en/story/2026/08/1168104>.
- Afghanistan: UN experts warn against normalisation of Taliban rule (2026, 13. srpna). OHCHR. Získáno z <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2026/08/afghanistan-un-experts-warn-against-normalisation-taliban-rule>.
- Afghans Holds Anti-Taliban Protest In Washington (2026, 17. srpna). Afghanistan International. Získáno z <https://www.afintl.com/en/202608171125>.
- Afghan. A. Q. (2026, 14. srpna). A second Taliban official is killed in attack in Afghanistan, as the takeover anniversary nears. AP News. Získáno z <https://apnews.com/article/afghanistan-explosion-mayor-killed-35ea4df990f4c75f2559d9a58ebcf5e3>.
- Becatoros, E. (2026, 28. července). Months of fighting between Afghanistan and Pakistan have killed nearly 500 Afghan civilians, UN says. AP News. Získáno z <https://apnews.com/article/afghanistan-pakistan-fighting-human-rights-women-ea3b44f95662e38f189d9888a3193629>.
- Drury, F. & BBC Afghan (2026, 9. června). Two reportedly killed as women take part in rare protest in Afghanistan. BBC. Získáno z <https://www.bbc.com/news/articles/c992vdk3g3yo>.
- Five Years On: Afghan Women Fight for Freedom (2026, 14. srpna). Georgetown Institute for Women, Peace and Security. Získáno z <https://giwps.georgetown.edu/2026/08/14/five-years-on-afghan-women-fight-for-freedom>.
- Five years after the Taliban takeover: the normalization of the exclusion of women and girls in Afghanistan (2026, 12. srpna). UN Women. Získáno z <https://www.unwomen.org/en/news-stories/press-release/2026/08/five-years-after-the-taliban-takeover-the-normalization-of-the-exclusion-of-women-and-girls-in-afghanistan>.
- Human Rights Watch says the Taliban detained 6 staff of a women's and children's rights group (2026, 13. srpna). AP News. Získáno z <https://apnews.com/article/afghanistan-advocacy-group-reports-rights-workers-detained-c95c3da88414496e255211b5dd1f785a>.
- Kumar, R., Mohammadi, G. & Ruhksana Media (2026, 10. června). Two killed in rare street demonstration over women's rights in Afghanistan. The Guardian. Získáno z <https://www.theguardian.com/global-development/2026/jun/10/two-killed-in-rare-street-demonstration-over-womens-rights-in-afghanistan>.
- Lederer, E. M. (2026, 12. srpna). Afghanistan's Taliban rulers detain two members of the UN political mission. AP News. Získáno z <https://apnews.com/article/un-afghanistan-taliban-detain-intelligence-pakistan-humanitarian-be6074c4d51220a3daf94f6618abc9ef>.
- Michálek, M. (2026, 16. srpna). Tálibán neustoupil, přesto se vrací z izolace. Jedná s ním i Západ. Seznam Zprávy. Získáno z <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-taliban-neustoupil-presto-se-vraci-z-izolace-znovu-s-nim-jedna-i-zapad-313218>.
- Minuta N: Afghánské vládnoucí hnutí Tálibán propustilo dva zaměstnance Organizace spojených národů, které zadrželo před více než týdnem (2026, 20. srpna). Deník N. Získáno z <https://denikn.cz/minuta/2160556/>.

- Peltier, E. (2026, 14. srpna). The Taliban Kicked the U.S. Out of Afghanistan. Now They Want It Back. The New York Times. Získáno z <https://www.nytimes.com/2026/08/14/world/asia/afghanistan-us-taliban.html>.
- Pět let poté: Pronásledování žen a dívek Tálibánem - časová osa 2021-2026 (2026, 19. srpna). Amnesty International CZ. Získáno z https://www.instagram.com/p/DcOhPXkij5N/?img_index=1&igsi=MXJmOXNnYnFveHoyaQ==
- Polívková, E. (2025, 28. října). Afghánské zdravotnictví jako časovaná bomba. Ženy smí léčit jen lékařky, ale dívky na doktorky nesmí studovat. iRozhlas. Získáno z https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/afghanske-zdravotnictvi-jako-casovana-bomba-zeny-muzou-lecit-jen-lekarky_2510280700_epo.
- Taliban Deputy Intelligence Chief Warns Of Internal Threats to the System (2026, 15. srpna). Afghanistan International. Získáno z <https://www.afintl.com/en/202608152970>.
- Taliban Foreign Minister Calls For Reopening Of US Embassy In Kabul (2026, 15. srpna). Afghanistan International. Získáno z <https://www.afintl.com/en/202608157657>.
- Tálibán schválil nový trestní zákoník. Ženy jsou v něm prakticky majetkem manžela, zvířata mají větší ochranu než ženy (2026, 16. března). Amnesty International CZ. Získáno z <https://amnesty.cz/taliban-schvalil-novy-trestni-zakonik-zeny-jsou-v-nem-prakticky-majetkem-manzela-zvirata-maji-vetsi-ochranu-nez-zeny/>.
- Zampano, G. (2026, 5. srpna). Afghanistan's child deaths are rising as food distributions face cuts, UN says. AP News. Získáno z <https://apnews.com/article/wfp-hunger-child-malnutrition-afghanistan-aid-cuts-39c8d2664bbe3fc9cc5cd9547649a484>

Fotografie

- [1] OHCHR vyzývá k zavedení genderového apartheidu jako zločinu proti lidskosti. Autor: Nikita Dvurechenskii, 2026, zdroj: vlastní archiv autorky. úpravy: fotografie oříznuta
- [2] Podle UN Women jsme svědky normalizace afghánské krize. Autor: Nikita Dvurechenskii, 2026, zdroj: vlastní archiv autorky. úpravy: fotografie oříznuta
- [3] Afghánistánu klesla humanitární pomoc o 70 %. Autor: Nikita Dvurechenskii, 2026, zdroj: vlastní archiv autora. úpravy: fotografie oříznuta

Anatomie státního kolapsu: Jak systematické hladovění, násilí a beztrestnost ničí Jižní Súdán



Kristýna Sýkorová

Jižní Súdán se potýká s dramatickým rozpadem právního státu a prohlubující se humanitární katastrofou, v níž vládní i opoziční síly využívají hladovění civilistů jako záměrnou válečnou strategii. Systematické nucené vysídlování obyvatelstva, blokování humanitární pomoci a přímé útoky na nemocnice si v zemi vyžádaly již stovky tisíc životů. Jedinou cestou, jak prorazit zeď všudypřítomné beztrestnosti vojenských velitelů, je urychlené zřízení hybridního soudu a uvalení sankcí.

Politická nestabilita a rozklad právního státu

Jižní Súdán se od získání své nezávislosti v červenci 2011 potýká s trvalou nestabilitou, která v roce 2013 vyústila v občanskou válku. Přestože byla v září 2018 podepsána revitalizovaná mírová dohoda [1], její plnění podle Africké unie, sdružení všech 55 států afrického kontinentu, dlouhodobě stagnuje.

Klíčový zlom přišel v březnu minulého roku, kdy vládní strana Sudan People's Liberation Movement-in-Government (SPLM-IG) svévolně zadržela řadu opozičních členů. Prezident Salva Kiir Mayardit následně uvrhl prvního viceprezidenta Rieka Machara do domácího vězení a ten byl později tamními orgány obviněn z vlastizrady.

Tento politický krok vedl k okamžitému obnovení ozbrojených střetů mezi vládní armádou South Sudan People's Defence Forces (SSPDF) a silami Sudan People's Liberation Movement-in-Opposition (SPLA-IO). K rozpadu právního státu přispěla i vládní strana SPLM-IG, která v prosinci 2025 navrhla zrušení nadřazenosti mírové dohody nad běžnými zákony.

Prezident Mayardit v květnu stejného roku dekretem odvolal předsedu i místopředsedu Nejvyššího soudu. Současně je dekretem i jednostran-



Obyvatelé Keni [1]

ně nahradil. To je nicméně v přímém rozporu s ústavními zárukami. Nové vedení soudu vzápětí zřídilo speciální tříčlenný tribunál, před nímž začal politický proces s opozicí.

Podle zjištění Komise OSN pro lidská práva v Jižním Súdánu (CHRSS) tyto kroky zásadně poškodily nezávislost justice a otevřely cestu k beztrestnosti nejvyšších vojenských velitelů a politických elit. Tímto krokem však bylo civilní obyvatelstvo zbaveno právních záruk a systematické porušování lidských práv ze strany ozbrojených složek stále pokračuje.

Záměrné hladovění civilistů jako válečná metoda

Vojenské operace v zemi doprovází systematické ničení zdrojů obživy. Podle zpráv vyšetřovatelů CHRSS využívají vládní síly i opoziční frakce hladovění civilního obyvatelstva jako promyšlenou válečnou strategii k oslabení komunit podezřelých z podpory nepřítele.

Příkladem této praxe je ničení úrody manioku, čiroku a okry vládními jednotkami ve státě Western Bahr el-Ghazal. Zásahy cílily na etnické skupiny Fertit a Luo, pro které tyto plodiny představují jedinou potravinovou rezervu v dobách krize.

Vládní strategie se v minulém roce projevila také přímým zákazem leteckých shozů potravin World Food Programme od března do června, tedy právě v době vyhlášení varování před hladomorem. Vládní letectvo naopak zahájilo cílené shozy jídla pouze v oblastech, které armáda nově dobyla a upevnila nad nimi svou kontrolu.

V červenci minulého roku navíc vládní síly na 13 dníablokovaly na řece Sobat první humanitární konvoj po třech měsících, protože část pomoci směřovala do opozičních oblastí. Podle zpráv OSN pak ozbrojené střety na Bílém Nilu zcela znemožnily doručení jídla pro 60 000 ohrožených dětí v Horním Nilu.

Z dlouhodobého hlediska vedl tento systematický nedostatek k masivnímu nárůstu úmrtnosti. Demografický výzkum provedený London School of Hygiene and Tropical Medicine prokázal, že přibližně polovina z odhadovaných 383 000 obětí, které si tento konflikt vyžádal, zemřela v důsledku vyvolaného hladomoru a v důsledku infekčních nemocí s ním spojených.

Zástupce Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, Mesfin Degefu, popsal, že rodiny bez jídla jsou nuceny k extrémním opatřením. Odebírání dětí ze škol, prodej posledního majetku a následné upadnutí do dluhů tak dramaticky zvyšuje riziko vykořisťování a zneužívání dětí a žen.

Nezákonné nucené evakuace a masové vysídlování

Vysídlování obyvatelstva se stalo dalším nástrojem nátlaku. Human Rights Watch upozorňuje na plošné evakuační rozkazy vydané od konce roku 2025 vládní armádou i opozicí, které představují nelegální nucené přesuny.

Začátkem tohoto roku vládní armáda v rámci operace Trvalý mír (Enduring Peace) nařídila všem civilistům, humanitárním pracovníkům a personálu OSN opustit okresy Nyirol, Uror a Akobo do 48 hodin.

Jen ve státě Jonglei vyhnaly boje a evakuační příkazy od konce prosince minulého roku z domovů statisíce lidí. Za samotný prosinec bylo vysídleno přes 100 000 osob. Rodiny tak prchají do nehostinných bažinatých oblastí, kde přežívají na plovoucích platformách.

Osobní dopady těchto přesunů dokládá svědectví Nyakumy Nayal, které zaznamenali reportéři stanice Al Jazeera. Nayal byla nucena opustit svůj domov v pokročilém stádiu těhotenství, porodila přímo na útěku v buši a musela hned pokračovat v cestě. Veškerý její majetek byl při vládním útoku spálen.

Plošným evakuacím často předchází přímé útoky na civilní cíle. Organizace Lékaři bez hranic (MSF) zdokumentovala, že koncem minulého roku vládní letadla bombardovala opoziční město Lankien v Jonglei. Zasáhla místní tržiště a letištní plochu, což si vyžádalo 11 mrtvých a 12 zraněných civilistů, včetně dětí a seniorů.

Blokování pomoci a násilí vůči humanitárním aktérům

Doručení pomoci vyhnáným lidem naráží na systematické překážky. Jen v červenci tohoto roku zaznamenal Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí (OCHA) 65 závažných incidentů omezujících humanitární pomoc. Vládní úřady tak blokuji přístup do opozičních oblastí zavedením bezletových zón, což zcela paralyzovalo leteckou dopravu s léky či např. možnost evakuace podvyživených dětí v kritickém stavu.

Na říčních trasách Nilu a Sobatu navíc ozbrojené skupiny provozují přes 10 nelegálních kontrolních stanovišť. Podle zpráv OCHA zde dochází k nezákonnému zdaňování humanitárních konvojů a k fyzickému napadání personálu.

Dokonce samotná zdravotnická zařízení čelí přímým útokům. Organizace MSF ostře odsoudila vládní bombardování své nemocnice v Old Fangaku v květnu minulého roku a nálet na nemocniční sklad v Lankien v únoru tohoto roku.

Zástupci civilní společnosti i představitelé HRW v reakci na tyto činy vyzvali k urychlenému zřízení hybridního soudu pod záštitou Africké unie. Podle nich je uvalení sankcí na vojenské velitele jedinou cestou, jak prorazit zeď beztrestnosti.

Pozámka

- [1] Revitalized Agreement on the Resolution of the Conflict in the Republic of South Sudan.

Zdroje

- African Union. (2026). Communiqué of the 1326th meeting of the PSC held on 23 January 2026, on Updated Briefing on the Situation in the Republic of South Sudan. Dostupné z <https://www.peaceau.org/uploads/1326.comm-en.pdf>.
- Al Jazeera English. (2017). South Sudan famine: Aid agencies say conflict hinders relief efforts [Video]. Dostupné z YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=yYO-r1Bruq4>.
- AU calls for immediate ceasefire, hybrid court for South Sudan (2026, srpen 15). Radio Tamazuj. Získáno z <https://www.radio-tamazuj.org/en/news/article/au-calls-for-an-immediate-ceasefire-hybrid-court-in-south-sudan>.
- Checchi, F., Testa, A., Warsame, A., Quach, L. & Burns, R. (2018). Estimates of crisis-attributable mortality in South Sudan, December 2013-April 2018. Dostupné z London School of Hygiene & Tropical Medicine: <https://www.lshtm.ac.uk/newsevents/news/2025/war-south-sudan-estimated-have-led-almost-400000-excess-deaths>.
- CHRSS. (2020). Report of the Commission on Human Rights in South Sudan (A/HRC/43/56). Dostupné z <https://digitallibrary.un.org/record/3862828?v=pdf>.
- CHRSS. (2020). "There Is Nothing Left For Us": Starvation As a Method of Warfare in South Sudan (A/HRC/45/CRP.3). Dostupné z <https://reliefweb.int/report/south-sudan/there-nothing-left-us-starvation-method-warfare-south-sudan-conference-room-paper>.

- CHRSS. (2026). Report of the Commission on Human Rights in South Sudan (A/HRC/61/25). Dostupné z <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/hrcouncil/sessions-regular/session61/advance-version/a-hrc-61-25-auv.pdf>.
- Famine crimes in South Sudan (2014, srpen 15). Human Rights Watch. Dostupné z <https://www.hrw.org/news/2014/08/15/famine-crimes-south-sudan>.
- ICJ. (2026, únor). South Sudan: Extend UN Investigations Amid Deteriorating Human Rights Crisis [tisková zpráva]. Dostupné z <https://www.icj.org/south-sudan-extend-un-investigations-amid-deteriorating-human-rights-crisis/>.
- OCHA. (2026). South Sudan: Humanitarian Access Snapshot - July 2026. Dostupné z <https://reliefweb.int/report/south-sudan/south-sudan-humanitarian-access-snapshot-july-2026>.
- South Sudan: Both Sides Blocking Aid, Displacing Civilians (2026, duben 12). Human Rights Watch. Dostupné z <https://www.hrw.org/news/2026/04/12/south-sudan-both-sides-blocking-aid-displacing-civilians>.
- UNICEF. (2026, duben). Hunger Intensifies in South Sudan: 7.8 Million People Face High Acute Food Insecurity [tisková zpráva]. Dostupné z <https://www.unicef.org/press-releases/hunger-intensifies-south-sudan-78-million-people-face-high-acute-food-insecurity-0>.
- World Food Programme. (2026, srpen). Refugees in South Sudan face extreme hunger as funds run out [tisková zpráva]. Dostupné z <https://www.wfp.org/news/joint-news-release-wfpunhcr-refugees-south-sudan-face-extreme-hunger-funds-run-out>.

Fotografie

- [1] Obyvatelé Keni, autor: Julie Šustík, 2025.droj: vlastní archiv autora, úpravy: fotografie oříznuta

Aktuality sekce Mezinárodní politika, byznys a lidská práva



Klára Čepičková

Nový jaderný projekt v Německu vznikne s ruskou podporou

Projekt na výrobu jaderného paliva v německém Lingenu proběhne s ruskou účastí. Přes trvající obavy z bezpečnostních rizik byl návrh konstrukce schválen. Francouzská společnost Framatome, která zakázku získala, bude totiž používat komponenty dodávané společností TVEL, která je dceřinou společností ruského státního podniku Rosatom.

Přestože má být projekt podroben přísné kontrole a ochraně před možnou špionáží či sabotáží, jeho kritici zdůrazňují důležitost evropské nezávislosti na Rusku. Takový postup se jeví problematický i s ohledem na probíhající válku na Ukrajině.

Japonsko přijalo zákon na ochranu státní vlajky

Poškození či zneuctění státní vlajky se v Japonsku nově kvalifikuje jako trestný čin. Za jeho spáchání je stanoven trest odnětí svobody až na dva roky nebo zaplacení pokuty 200 000 jenů. Nezisková organizace Human Rights Watch novelu silně kritizuje, neboť ji shledává v rozporu s mezinárodněprávními závazky Japonska, které je signatářem Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

Právnícká a akademická veřejnost zákon kritizují jako závažný zásah do ústavního práva na svobodu projevu. Podobně formulované zákony jsou totiž např. v Hongkongu používány pro trestání prodemokratických aktivistů, a proto panují obavy, aby zákon nebyl zneužit na potlačování politického disentu.

Nigerijská teroristická skupina stojí před soudem

Boko Haram je západoafrická militantní jihádistská organizace odpovědná za smrt stovek tisíc lidí a brutální činy zejména v Nigérii, Čadu a Ni-



SLAPP žaloby ohrožují aktivisty na Filipínech [1]

geru. Aktuální nigerijské trestní stíhání teroristů ale podle neziskové organizace Human Rights Watch nedosahuje záruk spojených s dosažením spravedlnosti za zločiny proti lidskosti. Zároveň vyvolává obavy ohledně spravedlivého procesu.

Státní zástupci se často spoléhají jen na doznání viny obviněnými bez předvolání svědků a provedení dalších důkazů. V případech, kdy se obžalovaní sami nedoznají, bývá obžaloba často stažena. Oproti tomu jsou přísně trestáni lidé, kteří Boko Haram pod nátlakem podporovali. Za činy jako dodávání potravin nebo chov hospodářských zvířat hrozí trest odnětí svobody mezi 10 až 80 lety.

Práva těžebních aktivistů na Filipínách jsou ohrožena

Nezisková organizace Human Rights Watch upozorňuje na problematické žaloby proti právním zástupcům lidskoprávních aktivistů na Filipínách. Tito advokáti konkrétně obhajují komunitu vystupující proti těžební společnosti North Luzon



Boko Haram stojí před soudem v Nigérii [2]

Mineral Resources Corporation. Ta zahájila těžbu bez toho, aniž by nejprve konzultovala její možné dopady s místními farmáři a původními obyvateli.

Žaloba se týká internetové pomluvy a může být klasifikovaná jako strategická žaloba proti účasti veřejnosti (SLAPP). Tyto žaloby se často používají k umlčení kritiky a vyvolání strachu z veřejného obhajování lidských a environmentálních práv. Přestože na Filipínách od roku 2010 platí legislativa, která by měla proti SLAPP žalobám bránit, Human Rights Watch přesto uvádí, že jejich používání pokračuje.

Zdroje

Lehner, J. (2026, červenec). Moscow-linked nuclear project in northwest Germany gets green light. Politico. Získáno z: <https://www.politico.eu/article/moscow-linked-nuclear-project-in-northwest-germany-to-get-green-light/>

Nigeria: Boko Haram Trials Ineffective, Flawed (2026, červenec, 22). Human Rights Watch. Získáno z: <https://www.hrw.org/news/2026/07/22/nigeria-boko-haram-trials-ineffective-flawed>

Japan: Flag Desecration Law Violates Free Speech (2026, červenec, 22). Human Rights Watch. Získáno z: <https://www.hrw.org/news/2026/07/22/japan-flag-desecration-law-violates-free-speech>

Philippines: Rights Advocates in Mining Areas Face Prosecution (2026, červenec, 23). Human Rights Watch. Získáno z: <https://www.hrw.org/news/2026/07/23/philippines-rights-advocates-in-mining-areas-face-prosecution>

Fotografie

- [1] SLAPP žaloby ohrožují aktivisty na Filipínech. ryzove pole, autor: Pavel Doubek, 22.10. 2025
- [2] Boko Haram stojí před soudem v Nigérii. Letecký den. Náměšť nad Oslavou, autor: Pavel Doubek, 22.10. 2025

4) Česká republika a lidská práva



Vedoucí sekce: Lívia Ivánková a Sára Aiblová

Sexuální obtěžování na pracovišti ve světle výzkumné zprávy Kanceláře ombudsmana



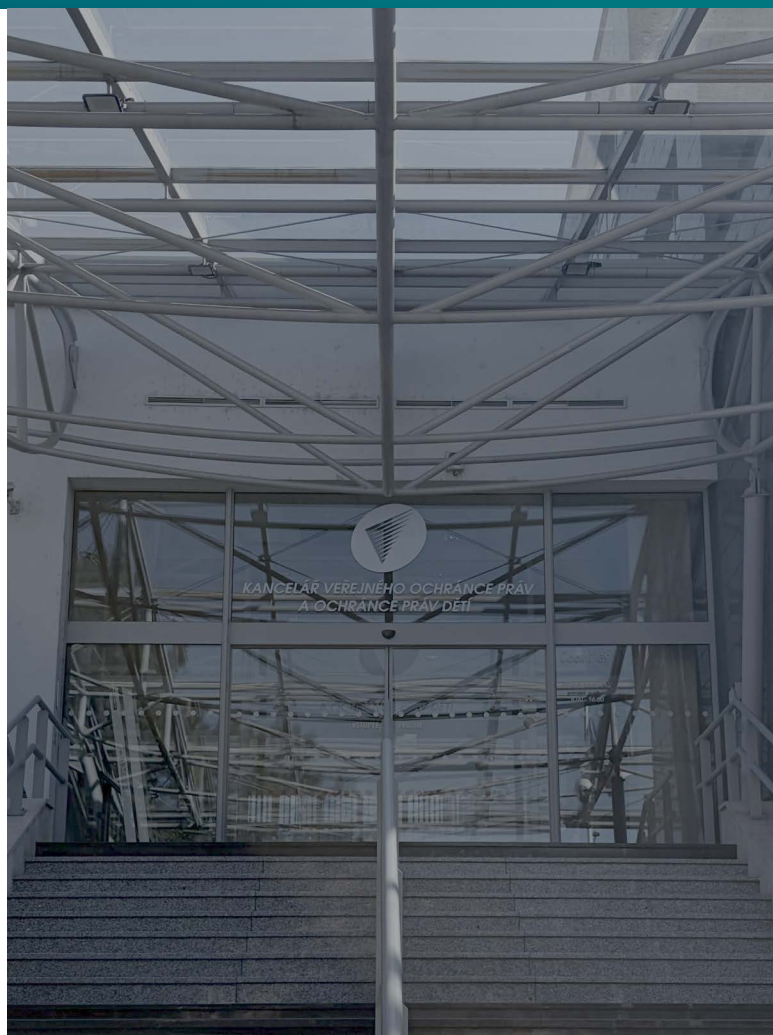
Gabriela Grünová

Ze statistik soudů, ombudsmana a inspekce práce se může zdát, že se sexuální obtěžování na českých pracovištích vyskytuje pouze ojediněle. Takový závěr by však byl zavádějící. Výzkumná zpráva Kanceláře veřejného ochránce práv ukazuje, že evidované případy vypovídají zejména o dostupnosti právní ochrany, nikoliv o skutečném rozsahu či četnosti tohoto jednání. Analýza případů sexuálního obtěžování na pracovišti z let 2015–2024 zkoumá, nakolik jsou právní prostředky ochrany před sexuálním obtěžováním na pracovišti v praxi účinné.

Sexuální obtěžování [1] na pracovišti představuje v českém právu jednu z forem diskriminace. Jeho podstatou je nežádoucí chování sexuální povahy či podtextu, jehož záměrem či důsledkem je zásah do důstojnosti dotčené osoby a vytvoření zastrašujícího či ponižujícího prostředí. Takové jednání může mít jak verbální podobu, a to i písemně či prostřednictvím online komunikace, tak i podobu neverbální, například ve formě gest, pohledů nebo sdílení sexuálně explicitního obsahu.

Ombudsman ve své praxi pracuje se třemi aspekty definice sexuálního obtěžování, a to nevhodností daného jednání, intenzitou dosahující zásahu do lidské důstojnosti a přítomností sexuální povahy či podtextu.

Určitým způsobem se sexuální obtěžování na pracovišti prolíná rovněž se šikanou na pracovišti, pro niž se dle hierarchického postavení jejích původců a obětí užívají pojmy jako například mobbing [2], bossing [3] či staffing [4], přičemž



Kancelář veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí [1]

k naplnění pojmu sexuálního obtěžování v pracovním prostředí musí takové jednání současně vykazovat sexuální povahu či podtext.

Pro právní posouzení není vždy rozhodující, zda se závadné jednání opakovalo. Méně intenzivní projevy mohou dostatečné míry závažnosti dosáhnout svým trváním či kumulací, zatímco mimořádně závažný zásah může naplnit znaky sexuálního obtěžování i jako samostatný incident.

Co odhalila výzkumná zpráva ombudsmana?

Předmětem výzkumné zprávy vydané Kanceláří veřejného ochránce práv nebyla analýza četnosti sexuálního obtěžování na českých pracovištích,

nýbrž především praktické fungování právních prostředků ochrany v této oblasti. Výzkumná zpráva obsahuje analýzu dostupné soudní judikatury, podnětů adresovaných ombudsmanovi a kontroly inspektorátu práce z období let 2015–2024.

Při interpretaci těchto údajů je tedy podstatné, že počty nevypovídají o skutečném výskytu sexuálního obtěžování na pracovištích v ČR, ale pouze o případech, které pronikly do institucionální roviny.

Výzkumná zpráva za sledované období identifikovala pouze dvě soudní řízení týkající se diskriminace zahrnující sexuální obtěžování. V jednom z nich žalobkyně uspěla [5]. Ve druhém po zrušení rozhodnutí Nejvyšším soudem žalobkyně ve sporu nepokračovala [6]. V tomto období se ombudsman zabýval šestnácti podněty na sexuální obtěžování. V jedenácti případech poskytl obětem metodickou pomoc [7] a v pěti případech námitku diskriminace věcně posoudil [8], přičemž u dvou z nich dospěl k závěru, že šlo o sexuální obtěžování. Inspektorát práce provedl mezi lety 2015 a 2024 devět kontrol, žádná z nich však nevedla ke zjištění sexuálního obtěžování.

Nízký počet případů řešených jednotlivými institucemi, nelze dle zprávy Kanceláře veřejného ochránce práv vykládat jako důkaz, že k namítanému jednání nedochází. Zpráva především ukazuje, jak obtížné bývá takové jednání prostřednictvím dostupných důkazů prokázat. Evidované počty tak vypovídají spíše o fungování systému ochrany než o rozsahu samotného problému.

Limity dostupných prostředků ochrany

Prvním místem, na které se může zaměstnanec v případě sexuálního obtěžování na pracovišti obrátit, je zpravidla zaměstnavatel. Ten má povinnost stížnost projednat a zajistit pracovní prostředí bez diskriminace. Účinnost interního řešení však závisí na nezávislosti vyšetřování, zachování důvěrnosti a ochraně oznamovatele před odvetou, což někdy, obzvláště v případě sexuálního obtěžování ve formě bossingu, není úplně jednoduché.

Ani externí prostředky právní ochrany neposkytují úplné řešení. Ombudsman může nabídnout



Cedule před Kanceláří veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí [2]

metodickou pomoc a posoudit námitku diskriminace, jeho závěry však nejsou právně závazné a zaměstnavatel nemá povinnost s ním spolupracovat. Inspektorát práce smí provést kontrolu a uložit nápravné opatření nebo sankci, nemůže ovšem dotčené osobě přiznat omluvu ani peněžité zadostiučinění. O těchto nárocích rozhoduje soud, u kterého však může být řízení být časově i finančně náročné a jeho výsledek významně závisí na dostupných důkazech.

Systém ochrany tak zůstává roztříštěný a značnou část odpovědnosti za jeho aktivaci přenáší na osobu, která se již nachází ve zranitelném postavení.

Od individuální obrany k systémové prevenci

Ochrana před sexuálním obtěžováním na pracovišti nemůže záviset pouze na tom, zda oběť jednání oznámí, shromáždí důkazy a podstoupí komplexní soudní řízení. Zaměstnavatelé by měli vytvářet mechanismy k bezpečnému oznamování těchto skutečností, k nestrannému prošetřování

stížností a ochraně oznamovatelů i případných svědků.

Na úrovni státu je pak vhodné posílit odborné i personální kapacity inspekce práce. Dále finančně podporovat neziskové organizace, které poskytují právní poradenství a podporu obětem genderově podmíněného násilí, včetně sexuálního obtěžování, a v neposlední řadě zvyšovat povědomí o právech zaměstnanců a povinnostech zaměstnavatelů.

Ačkoliv tedy české právo prostředky ochrany před sexuálním obtěžováním formálně nabízí, jejich praktická účinnost zůstává v jisté míře omezená. Skutečný posun proto vyžaduje přenést převážný důraz z následné obrany jednotlivce na včasnou prevenci a odpovědnost zaměstnavatelů i veřejných institucí.

Poznámky

- [1] § 4 odst. 2 zákona č. 198/2009 Sb., Zákon o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon).
- [2] Mobbingem se zpravidla rozumí dlouhodobé nepřátelské či ponižující jednání mezi spolupracovníky na srovnatelné hierarchické úrovni, přičemž jeho původcem může být jednotlivec i skupina zaměstnanců.
- [3] Bossing označuje šikanu podřízeného zaměstnance ze strany nadřízeného, zpravidla spojenou se zneužíváním jeho řídicího postavení.
- [4] Staffingem se rozumí šikana vedoucího zaměstnance ze strany jednoho nebo více podřízených.
- [5] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. 21 Cdo 867/2011.
- [6] Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 17. 3. 2015, sp. zn. 23 Co 229/2014.
- [7] Metodickou pomocí se rozumí neformální podpora, při níž ombudsman stěžovateli vysvětlí, zda by popsání jednání mohlo představovat diskriminaci, a doporučí mu vhodné možnosti další obrany.
- [8] Při věcném posouzení ombudsman shromáždí podklady od stěžovatele, vyžádá si vyjádření zaměstnavatele a následně hodnotí, zda se diskriminaci podařilo prokázat. Výsledkem může být závěr, že diskriminace byla zjištěna, nebyla zjištěna nebo ji nebylo možné pro nedostatek důkazů prokázat. Nejde o právně závazné rozhodnutí soudu či správního orgánu a ačkoliv ombudsman může doporučit nápravu, nemůže ji zaměstnavateli uložit.

Zdroje

- BOZP.cz (2022, říjen). Sexuální obtěžování na pracovišti. Prevence, řešení a postupy při vyšetřování. Získáno z: <https://www.bozp.cz/aktuality/sexualni-obtezovani-na-pracovisti/>
- Jobs.cz (2023, červenec). Jobs-cast #18 Petra Sochorová a Lucie



Logo Kanceláře veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí [3]

Hrdá: O šikaně, diskriminaci a sexuálním obtěžování na pracovišti [podcast]. Získáno z: <https://open.spotify.com/episode/6HrDaN6pQLNQmQ9ZeJlczu>.

Kancelář veřejného ochránce práv (2026, červenec). Případy sexuálního obtěžování, které se dostanou před soud, jsou jen špičkou ledovce. Situaci v českém právním systému zmapovala Kancelář ombudsmana [tisková zpráva]. Získáno z: https://www.ochrance.cz/aktualne/pripady_sexualniho_obtezovani_ktere_se_dostanou_pred_soud_jsou_jen_spickou_ledovce_situaci_v_cestkem_pravnim_systemu_zmapovala_kancelar_ombudsmana/

Veřejný ochránce práv (2026, červen). Právní prostředky prevence a ochrany před sexuálním obtěžováním na pracovišti. Získáno z: https://www.ochrance.cz/dokument/pravni_prostredky_prevence_a_ochrany_pred_sexualnim_obtezovanim_na_pracovisti/pravni_prostredky_prevence_a_ochrany_pred_sexualnim_obtezovanim_na_pracovisti_vyzkumna_zprava_2026.pdf

Výzkumný ústav bezpečnosti práce (2021, listopad). Jak se bránit projevům mobbingu, bossingu a staffingu [podcast]. Získáno z: <https://www.pracovnipohoda.cz/clanky/vztahy-na-pracovisti/podcast-sikana/>

Fotografie

- [1] Kancelář veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. Autorka: Gabriela Grünová, 15. 8. 2026, zdroj: vlastní archiv autorky. úpravy: fotografie oříznuta
- [2] Cedula před Kanceláří veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. Autorka: Gabriela Grünová, 15. 8. 2026, zdroj: vlastní archiv autorky. úpravy: fotografie oříznuta

Symboly, svoboda slova a Nejvyšší soud



Ondřej Kučera

Nejvyšší soud v červenci odmítl dovolání bývalého pardubického komunálního politika P. K., který byl odsouzen za veřejnou prezentaci symbolů podporujících ruskou agresi proti Ukrajině, přičemž mu byl uložen trest odnětí svobody s podmíněným odkladem. Letos jde již o druhý případ, v němž se sedmý senát Nejvyššího soudu musel vypořádat s obdobným tématem. Kde podle něj leží pomyslná hranice mezi svobodou slova a zákonem?

Mantinely svobody slova v kontextu daného případu

Svoboda projevu patří k základním pilířům demokratického právního státu, není však bezbřehá. Článek 17 odst. 4 Listiny základních práv a svobod výslovně umožňuje svobodu projevu omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost či ochranu veřejného zdraví a mravnosti. Každý zásah do svobody projevu proto musí mít nejen zákonný podklad, ale současně musí sledovat některý z vyjmenovaných legitimních cílů a obstat z hlediska nezbytnosti. Podle judikatury Ústavního soudu musí rovněž jakýkoli zásah do svobody projevu obstat v testu proporcionality.[1]

Konkrétním zákonným podkladem pro zásah do svobody projevu v posuzované věci byl § 405 trestního zákoníku, který postihuje veřejné popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia nebo jiných zločinů proti lidskosti, válečných zločinů nebo zločinů proti míru. Uvedené ustanovení přitom nedopadá pouze na slovní projevy, ale také na jiné formy veřejného vyjádření, pokud jsou způsobilé vyjádřit souhlas s uvedenými zločiny. Jak zdůraznil Nejvyšší soud v nadepsaném rozhodnutí, může jít například o užití symboliky, grafiky nebo gest, neboť opačný výklad by odporoval účelu tohoto trestního ustanovení a umožňoval by jeho snadné obcházení.



Budova Nejvyššího soudu [1]

Skutkový stav a klasifikace soudem

Skutek se odehrál v dubnu 2024, kdy se obviněný pohyboval po pěší zóně v centru Pardubic mezi desítkami kolemjdoucích. Na sobě měl černou mikinu s výrazným bílým písmenem „Z“ natištěným na přední straně mikiny v oblasti hrudníku, doplněným ruským nápisem „за победу“ (v překladu „za vítězství“) a další vojenskou symbolikou. Za přečin popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání šesti měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu dvou let.

Obhajoba před Nejvyšším soudem stavěla na tvrzení, že symbol „Z“ ani další prvky zachycené na inkriminovaném oděvu nejsou uvedeny v žádné oficiální evidenci zakázaných znaků. Do-

volatel dále tvrdil, že mikina představovala běžný výrobek nabízený v Čínské lidové republice a že jejím nošením neměl v úmyslu vyjadřovat vlastní názor ani podporovat či odsuzovat konkrétní politické postoje. Zdůraznil, že k naplnění skutkové podstaty přečinu podle § 405 trestního zákoníku by musel vyvinout určitou aktivní činnost, nevystupoval však na žádné veřejné akci na podporu Ruské federace či proti Ukrajině, nepronášel žádné projevy a nikoho přímo nepřesvědčoval ani nehaněl.

Samotné nošení mikiny při běžném pohybu po městě podle něj nemohlo představovat veřejné schvalování zločinů ve smyslu § 405 trestního zákoníku. Současně dovolatel poukazoval na svou dávnou minulost, zatímco soudy nižších stupňů (s jejichž argumentací se Nejvyšší soud shodl) při hodnocení jeho úmyslu přihlíděly zejména k jeho nedávným veřejným vyjádřením a aktuální politické angažovanosti. Podle obhájce tak došlo k nepřiměřenému zásahu do práva dovolatele na svobodu projevu.

Nejvyšší soud dovolání odmítl jako zjevně nepodstatné. Ve vztahu k samotné symbolice zdůraznil, že její význam nelze posuzovat izolovaně, ale v kontextu všech použitých prvků. Samotné písmeno „Z“ podle soudu nebylo rozhodující. Význam získalo zejména v kombinaci s nápisem „за победы“, ruskou vlajkou, pěticípou hvězdou a vyobrazením ruky držící samopal. Tato kumulace symbolů podle Nejvyššího soudu nepřipouštěla jiný rozumný výklad než veřejné vyjádření kladného postoje k vojenským aktivitám Ruské federace v rámci konfliktu na Ukrajině. V této souvislosti Nejvyšší soud poukázal rovněž na vysokoškolské vzdělání a politickou angažovanost dovolatele, které podporují závěr o přímém úmyslu jeho jednání.

Nejvyšší soud se současně neztotožnil s argumentem dovolatele, že k naplnění skutkové podstaty musí dojít pouze v rámci veřejné akce související se schvalovanými zločiny nebo prostřednictvím slovního projevu. Podle soudu může být rozhodující již samotná veřejná prezentace symboliky, pokud její význam jednoznačně vyjadřuje souhlas se zločiny uvedenými v § 405 trestního zákoníku. V posuzované věci proto skutečnost, že se obviněný pouze prochá-



Budova Nejvyššího soudu focená z boku [2]

zel po centru města, sama o sobě nevylučovala naplnění znaku veřejnosti.

Za zcela bezvýznamnou vyhodnotil dovolací soud skutečnost, že neexistuje oficiální seznam zakázaných symbolů. Zdůraznil, že podobný soupis by byl vzhledem k vynalézavosti extremistické scény de facto okamžitě neaktuální. Podle Nejvyššího soudu je proto rozhodující, zda je konkrétní projev fakticky způsobilý vyjádřit souhlas se zločiny uvedenými v § 405 trestního zákoníku. Současně je nutné posuzovat i subjektivní stránku jednání, tedy zda měl pachatel povědomí o významu použité symboliky a zda byl alespoň srozuměn s tím, že jejím užitím může zasáhnout objekt chráněný daným ustanovením.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu tak navazuje na jeho předchozí usnesení z letošního jara, ve kterém rovněž řešil problematiku nošení symbolů ruské agrese na Ukrajině a to konkrétně na ve-

řejných demonstracích [2]. Nové rozhodnutí tak upřesňuje co se skrývá za pojmem „veřejné“. Současně potvrzuje, že samotné použití určitého symbolu automaticky nevede k trestní odpovědnosti. Rozhodující je jeho konkrétní význam, způsob veřejné prezentace a další okolnosti případu. Svoboda projevu tak v demokratickém právním státě definitivně končí tam, kde dochází k vědomému schvalování válečných zločinů a zločinů proti míru.

Poznámky

- [1] Nález Ústavního soudu ze dne 27. listopadu 2024, sp. zn. I. ÚS 1933/24. Dostupné na: NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu.
- [2] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. dubna 2026, sp. zn. 7 Tdo 194/2026. Dostupné na beck-online.cz.

Zdroje

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. července 2026, sp. zn. 7 Tdo 573/2026. Dostupné zde https://rozhodnuti.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/7FCCFF56F923BA5A-C1258E3B0030097F?openDocument&Highlight=0.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. dubna 2026, sp. zn. 7 Tdo 194/2026. Dostupné na beck-online.cz

Bartoň, M., Hejč, D. (2021) Čl. 17 [Svoboda projevu a právo na informace]. In: HUSSEINI, Faisal, BARTOŇ, Michal, KOKEŠ, Marian, KOPA, Martin a kol. Listina základních práv a svobod. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck. Dostupné na beck-online.cz.

Fotografie

- [1] Nejvyšší soud k písmenu Z a svobodě slova. Budova Nejvyššího soudu, autor: Jakub Dubják. Upraveno: oříznutí
- [2] Zastávka Přístaviště, místo potyčky romů a cizince (bližší pohled). Zastávka Přístaviště(2). autor: Ondřej Kučera, 29. 6. 2026, zdroj: vlastní archiv autora, úpravy: fotografie oříznuta

Aktuality české sekce



Jonáš Hodaň

Prezidentské veto proti snazšímu zadlužování státu - další spor mezi prezidentem a vládou?

Prezident Petr Pavel odmítl podepsat zákon rozvolňující pravidla rozpočtové odpovědnosti.[1] V souladu s čl. 50 odst. 1 Ústavy uplatnil své třetí suspenzivní veto. Stalo se tak vůbec poprvé za vlády Andreje Babiše. Prezidentské veto uplatnili všichni z novodobých prezidentů. Václav Havel tak učinil dvacet čtyřikrát, Miloš Zeman desetkrát. Zdaleka nejčastěji vetoval zákony Václav Klaus, a to celkem padesátdevětkrát krát.[2]

K uplatnění posledního veta vedly prezidenta Pavla dvě skutečnosti. Nejprve kritizoval ohrožení dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí. Navrhovaná změna zákona by totiž umožňovala sestavovat veřejné rozpočty s deficitem vyšším než 3 % HDP. Dále zakotvuje výjimku pro výdaje na dopravní infrastrukturu a energetickou bezpečnost, které je možné vést mimo rámec státního rozpočtu a státních fondů.

Zadruhé prezident negativně hodnotí oslabení parlamentní kontroly nad rozpočtovými procesy, což umožňuje nové ustanovení, podle kterého je vláda oprávněna za určitých podmínek překročit výdaje stanovené zákonem o státním rozpočtu až o 10 %.

Podle premiéra Babiše prezident svým neuvážlivým krokem ohrožuje především české zdravotnictví, obranyschopnost státu anebo výstavbu. Uplatnění veta vláda hodnotí jako potvrzení, že prezident je „*lídrem opozice*“. Tento narativ jsme v případě, kdy ústavní činitel vyjádřil odlišný postoj k vládní politice, neslyšeli poprvé.[3]

Vládní koalice deklarovala, že udělá vše, co je v jejích silách, aby předkládanou novelu prosadila. O zákonu, který vrátil prezident Parlamentu, hlasuje znovu jen Poslanecká sněmovna, nikoli Senát. Pro jeho přijetí se musí vyslovit většina všech poslanců (nepostačuje toliko většina pří-



Nejvyšší správní soud stěžovatele zabránil v efektivním využití opravného prostředku [1]

tomných), což se v tomto případě stalo a novela byla 28. 8. vyhlášena jako zákon č. 155/2026 Sb.

Uvidíme, jak se situace vyvine v budoucnu. Nelze vyloučit ani přezkum ze strany Ústavního soudu v rámci tzv. abstraktní kontroly ústavnosti.

Zákaz telefonů na školách neřeší příčinu problému, ale pouze jeho následek

Na konci července vláda schválila zákaz používání mobilních telefonů a dalších komunikačních zařízení ve školách.[4] Chce vrátit do výuky klid a soustředění. Lze se však důvodně tázat, zdali je toto správná cesta k naplnění kýženého výsledku.

Návrh zákona počítá se zákazem v mateřských a základních školách i v nižších ročnících vícele-

tých gymnázií a konzervatoří. Zákaz se má týkat také zájmového vzdělávání. Dosud si používání telefonů a jiných zařízení upravovala školská zařízení sama.

Vláda zdůvodňuje plošný zákaz doporučením Národního ústavu duševního zdraví, podle kterého nadměrné vystavení mobilním zařízením a sociálním sítím souvisí s depresivními a úzkostnými poruchami, narušeným spánkem a nižší životní spokojeností dětí.

Proti zákazu se v připomínkovém řízení vymezil dětský ombudsman Martin Beneš. Nesouhlasí s plošným omezením používání telefonů a upozorňuje, že v dnešní digitální době nelze opomíjet vzdělávání stran bezpečného využívání technologií.

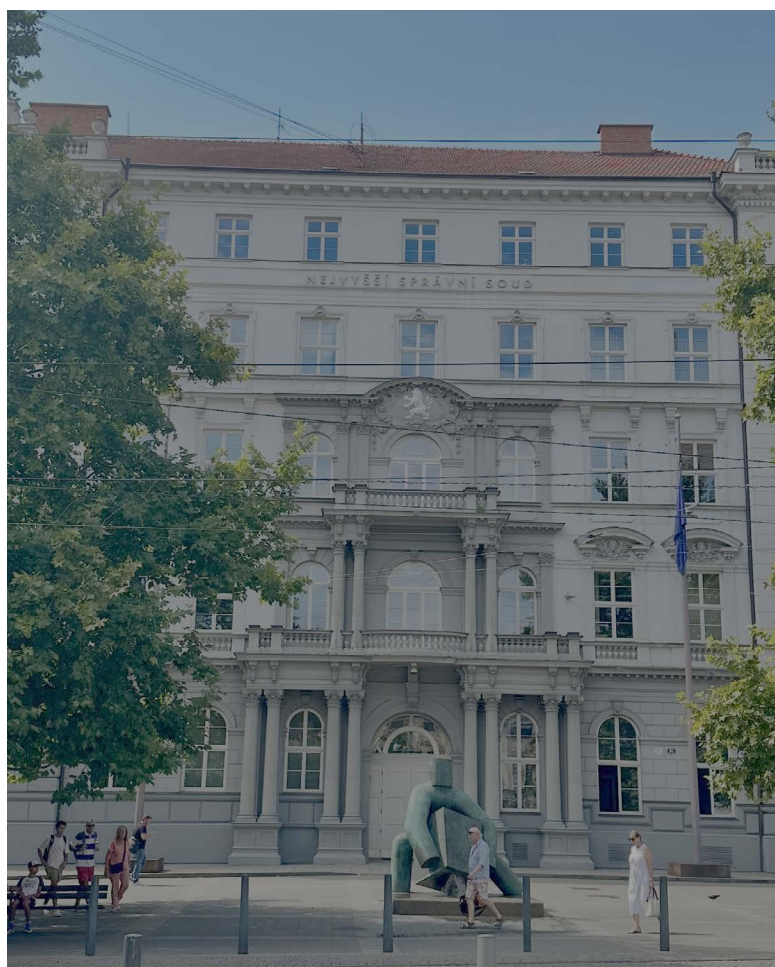
Podle Beneše taktéž není možné přecházet ani širší dopady tohoto zákazu, například do soukromí dětí a jejich vlastnického práva. Kritizuje, že návrh zákona vznikl bez širší debaty s pedagogy, psychology, ale také samotných dětí, kterých se týká.

Kromě dětského ombudsmana žádný jiný subjekt nevznesl nesouhlasné stanovisko. Předseda sněmovny návrh zákona doporučil k projednání. Vládní návrh novely tak míří do sněmovny. Lze očekávat, že jeho podoba ještě dozná změn.

Lhůta k zaplacení soudního poplatku v délce pěti dnů?

Hnutí Pro život ČR, z.s. podalo kasační stížnost ve věci ochrany před nezákonným zásahem. Brojilo tak proti postupu žalovaného Magistrátu hlavního města Prahy v reakci na oznámení shromáždění jiného subjektu shodujícím se v místě a datu s plánovaným shromážděním stěžovatele.

V řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud zkrátil jinak patnáctidenní lhůtu k zaplacení soudního poplatku na pouhých pět dnů. Uzávěřel, že „účinné poskytnutí soudní ochrany v posuzované věci vyžaduje, aby bylo co nejrychleji postaveno najisto,



Ústavní soud napadené procesní usnesení zrušil [2]

zda jsou splněny všechny zákonem stanovené předpoklady řízení o kasační stížnosti“. Stěžovatelka v dané lhůtě soudní poplatek nezaplatila. Věcí se následně zabýval Ústavní soud.[5]

Ten nejprve shrnul východiska pro posouzení podané ústavní stížnosti. Zákon o soudních poplatcích předpokládá, že poplatek bude uhrazen již při podání návrhu na zahájení řízení. Poskytnutí dodatečné lhůty představuje ve své podstatě beneficium zákonodárce. Marné uplynutí lhůty k zaplacení soudního poplatku pak vede bez dalšího k zastavení řízení.

Uvedenou lhůtu lze výjimečně zkrátit. Tento mimořádný postup je však nutné řádně zdůvodnit a nelze jej ospravedlnit toliko poukazem na ex lege přednostní režim řízení ve věci ochrany proti nečinnosti.[6]

Zájem na rychlosti řízení plyne ze zásady procesní ekonomie. Rychlé vyřízení věci ovšem není samostatným cílem, ale je jednou z cest k poskytnutí efektivní soudní ochrany. Stává-li se urychlování řízení překážkou přístupu k soudu, přestává svému účelu sloužit. O to více tato východiska platí v případě shromažďovacího práva, jak je tomu v nyní projednávané věci.

Posuzované řízení o kasační stížnosti bylo zahájeno 2. 2. 2026. Plánované shromáždění se mělo konat až 11. 4. 2026. Podle Ústavního soudu tak měl Nejvyšší správní soud dostatečnou rezervu na meritorní projednání věci a nebylo nutné zákonem stanovenou lhůtu zkracovat. Nadto Ústavní soud upozornil, že se stěžovatel domáhal toliko deklaratorního rozhodnutí.

Lhůta stanovená v délce pěti dnů byla navíc podle Ústavního soudu na samé hranici ústavnosti. Zdůraznil, že poskytnuté odůvodnění bylo značně stručné a příliš obecné, což přímo odporuje vlastní judikatuře Nejvyššího správního soudu.

Výše popsany postup Ústavní soud shledal v rozporu se stěžovatelovým právem na přístup k soudu a napadené usnesení proto zrušil.

Poznámky

- [1] Sněmovní tisk 90. Viz <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=10&T=90>.
- [2] Klaus teoretik: Veto jednou za 10 let. Klaus v praxi: 59 vet (2013, březen 7). ČT24. Získáno z <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/klaus-teoretik-veto-jednou-za-10-let-klaus-v-praxi-59-vet-299142>.
- [3] Ke sporu o jmenování poslance Turka ministrem viz Bulletin leden, s. 39 an.
- [4] Sněmovní tisk 232. Viz <https://www.psp.cz/sqw/text/historie.sqw?o=10&t=232&snzp=1>.
- [5] Nález Ústavního soudu ze dne 22. července 2026 sp. zn. IV. ÚS 823/26.
- [6] § 56 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

Zdroje

- Babiš označil Pavlovo veto za nezodpovědné, opozice ho uvítala (2026, červenec 22). ČTK. Získáno z https://www.ceskenoviny.cz/index_view.php?id=2853882.
- Dětský ombudsman (2026, červenec 13). Nezakazujme mobily ve školách. Raději děti učme, jak s nimi zacházet bezpečně, vzkazuje dětský ombudsman [tisková zpráva]. Získáno z <https://deti.ochrance.cz/tz/nezakazujme-mobily-ve-skolach-radeji-deti-ucme-jak-s-nimi-zachazet-bezpecne-vzkazuje-detsky-ombudsman/>.

Kancelář prezidenta republiky (2026, červenec 22). Prezident republiky vetoval zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti veřejných rozpočtů [tisková zpráva]. Získáno z <https://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/aktualni-tiskove-zpravy/prezident-republiky-vetoval-zakon-kterym-se-meni-nektere-zakony-v-oblasti-verejnych-rozpocctu-19433>.

Nález Ústavního soudu ze dne 22. července 2026 sp. zn. IV. ÚS 823/26. Získáno z https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezy/2026/IV_%C3%9AS_823_26_AN.pdf.

Nikdo se neptal dětí. Ombudsman kritizuje zákaz mobilů ve školách (2026, březen 9). Česká justice. Získáno z <https://www.ceska-justice.cz/2026/03/nikdo-se-neptal-deti-ombudsman-kritizuje-zakaz-mobilu-ve-skolach/>.

Syllová, J. Čl. 50 [Suspendivní veto prezidenta republiky]. In: Sládeček, V. a kol. (2016). Ústava České republiky. Praha: C. H. Beck.

Zákaz mobilů ve školách je třeba, míní část expertů. Ombudsman: Řeší jen následek (2026, červenec 24). ČT24. Získáno z <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/zakaz-mobilu-ve-skolach-je-treba-mini-cast-expertu-ombudsman-resi-jen-nasledek-375843>.

Fotografie

- [1] Nejvyšší správní soud stěžovatelce zabránil v efektivním využití opravného prostředku. NSS pohled od kostela, autor: Jonáš Hodaň, 20. 8. 2026, zdroj: vlastní archiv autora. úpravy: fotografie oříznuta
- [2] Ústavní soud napadené procesní usnesení zrušil. Pohled na deštivé Moravské náměstí z NSS, autor: Jonáš Hodaň, 20. 8. 2026, zdroj: vlastní archiv autora. úpravy: fotografie oříznuta

Monitoring lidskoprávních publikací

Přehled aktuálních článků o lidských právech



Adéla Krejčířová

Vnitrostátní právo

Chromý, J.: Zneužití bezbrannosti dítěte z důvodu nízkého věku: jak jej vykládala judikatura a co změnila novela trestního zákoníku. Státní zastupitelství 2/2026.

Melková, B.: Nekonsensuální pornografie v českém trestním právu - posun kupředu?. Státní zastupitelství 2/2026.

Rydval, T.: K okamžiku zániku zastupování advokáta ex offio v detenčním řízení. Bulletin advokacie 7-8/2026.

Šámal, P.: K judikatuře Ústavního soudu o trestání zejména sexuálních trestných činů. Trestněprávní revue 2/2026.

Ilustrační fotografie [1]

Mezinárodní právo a právo Evropské unie

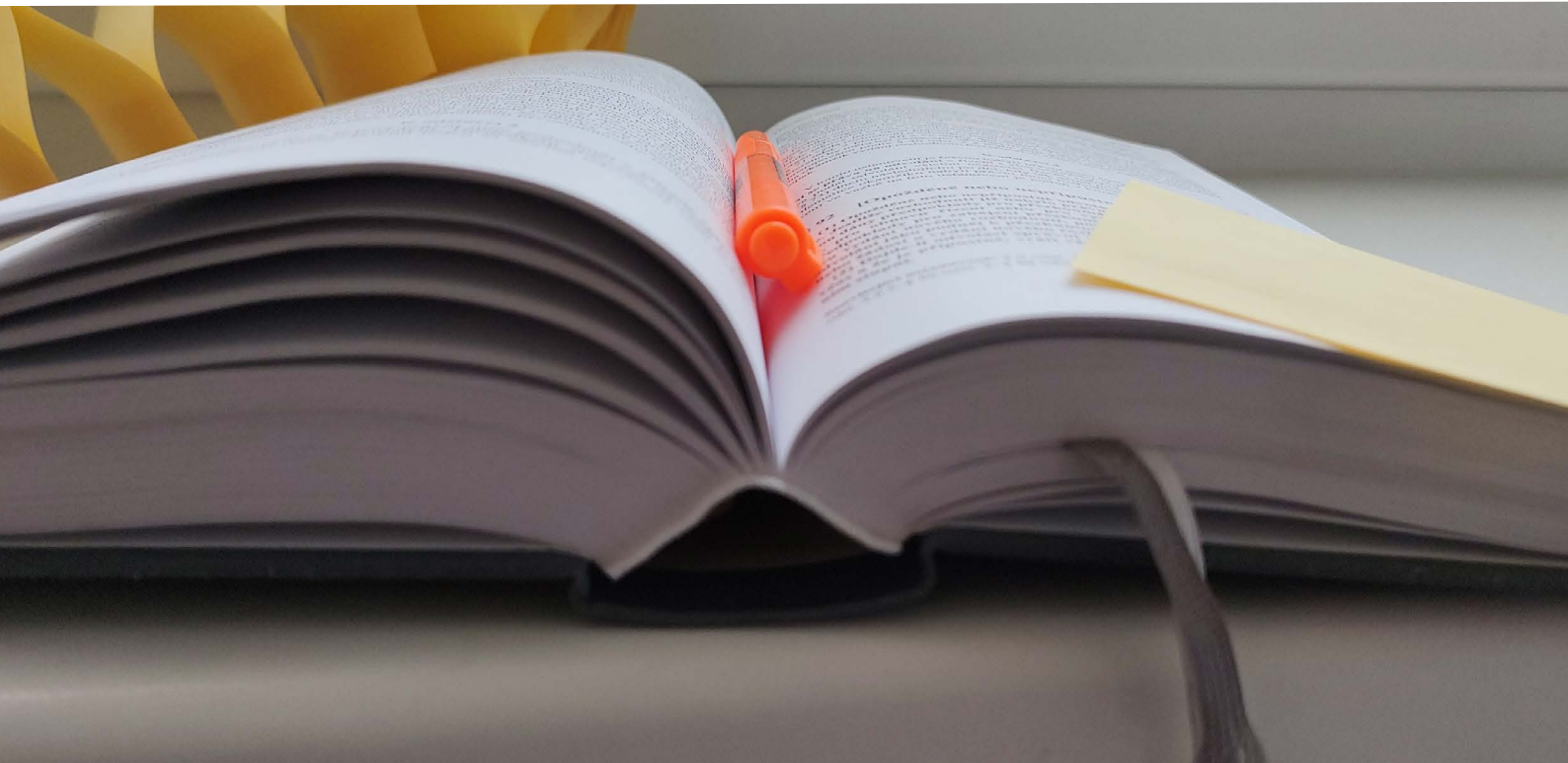
Aloamaka, P. C.: Reconceptualising Cultural Rights: Toward a Decolonial and Inclusive Framework in International Human Rights Law. Bratislava Law Review 1/2026.

Binswanger, C., Fleischhacker, M., Graf, E.-M. & Zimmermann, A.: Researching the Un/Speakability of Gender-Based Violence in Academia: Promoting an Interdisciplinary, Intersectional, and Multi-Level Context-Oriented Approach. Czech Journal of International Relations 2/2026.

Buxton, P. & Ostaszewska, A.: Hostages of/by the Language: The Origins, Process and Consequences of (Not) Talking About Domestic and Gender-Based Violence in Poland. Czech Journal of International Relations 2/2026.

Dés, F.: The Invisibility of Violence Against Women in Prostitution: Hungarian Women's Narrative Strategies Within and Beyond the Industry. Czech Journal of International Relations 2/2026.

Nenadić, S. & Bošković, M. M.: Human Dignity in European Criminal Law: Legal Constraint



Between Ethical Ideal and Cultural Pluralism. Bratislava Law Review 1/2026.

Shevtsova, M. & Sachseder, J.: Decentring Gender-Based Violence: Central and Eastern European Perspectives in International Relations. Czech Journal of International Relations 2/2026.

Skoruša, L., Marek, K., Horák, O. & Vičar, R.: The Impact of Recent Legal Regulation of Armed Conflict in the Context of the War in Ukraine. Vojenské rozhledy 1/2026.

Politologie, mezinárodní vztahy a zahraniční politika

Gergaľo-Dąbek, N.: In the Beginning Was the Word: The Role of Language and Culture in Peace Operations. Vojenské rozhledy 1/2026.

Gordiienko, L.: Law, War, and Gender-Based Violence: Addressing Sexual Misconduct in the Ukrainian Armed Forces Amidst Ongoing Hostilities. Czech Journal of International Relations 2/2026.

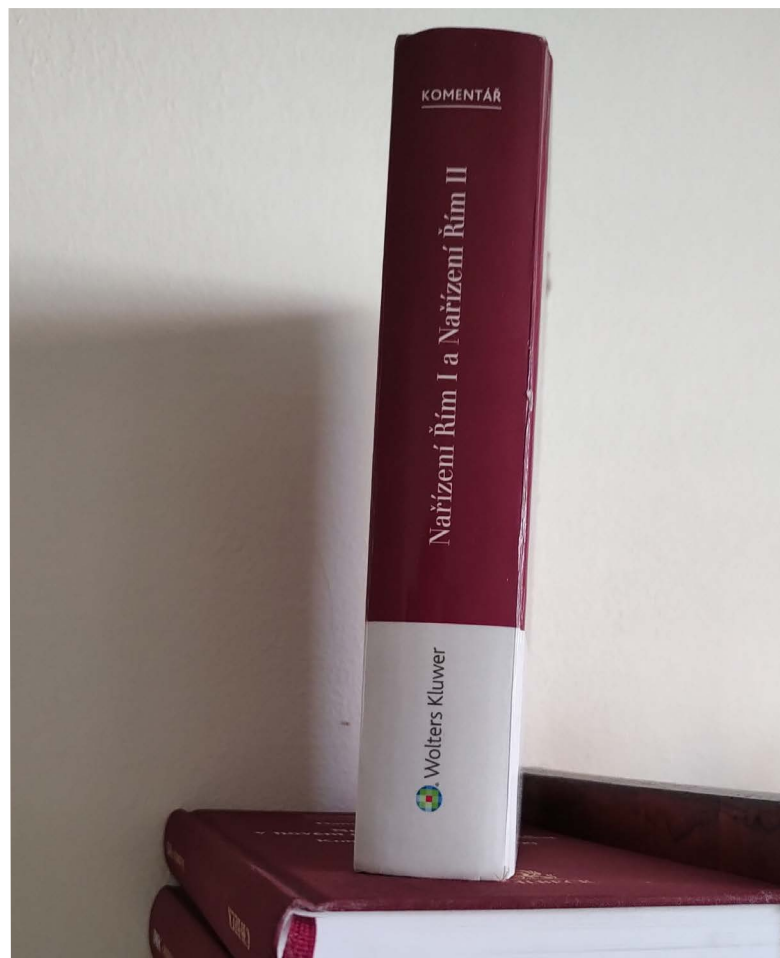
Gotthardova, K.: Discredited and Disgraced: Gender-Based Violence against Women Politicians and Journalists in Slovakia. Czech Journal of International Relations 2/2026.

Johnson, J. E. & Tsiko, V.: Testing the Norms of the Women, Peace, and Security Agenda: Ukraine's Decolonial Feminist Response to Russia's Conflict-Related Sexual Violence. Czech Journal of International Relations 2/2026.

Juříková, K.: AI technokracie jako budoucnost vládnutí: parlamentní model. Jurisprudence 2/2026.

Kolmašová, Š. & Kolmaš, M.: Když velmoc přestane vysvětlovat: Trump, Venezuela a budoucnost nevměšování. Mezinárodní politika. 21. 5. 2026.

Sierra, G., Azkune, J. & Etxebarria, E.: Changes in the electoral behaviour of non-statewide parties: The case of CiU and its derived organizations in Catalonia (1995–2021). Acta Politologica 1/2026.



Právní literatura [2]

Sydoruk, T., Vitsenko, V. & Avhustiuk, M.: Normative Power and EU Security Integration. Obrana a strategie 1/2026.

Tureček, B.: Iranian Foreign Policy: Ideological Roots and Strategic Implications. Obrana a strategie 1/2026.

Yuskiv, B. & Karpchuk, N.: Emotional Impact of Pro-Russian Disinformation in the Czech Information Space: Analysis of Sentiments, Narratives and Manipulative Strategies (2016–2023). Politologický časopis 2/2026.

Preuss, O.: Potřebujeme nové sídlo parlamentu? Jurisprudence 3/2026.

Fotografie

[1] Ilustrační fotografie. Právní literatura (2), autor Jakub Dubják, 6. 8. 2025, upraveno: oříznuto.

[2] Ilustrační fotografie. Právní literatura (2), autor Jakub Dubják, 6. 8. 2025, upraveno: oříznuto.

Redakce Bulletinu

1) Mezinárodní trestní spravedlnost

Vedoucí sekce:



Mgr. Nikola Burdová

Nikola vystudovala Právnickou fakultu na Karlově univerzitě v Praze. Vedle lidských práv se zajímá o mezinárodní humanitární právo nebo také o právo trestní. V minulosti se věnovala například dobrovolnictví pro Amnesty International a zúčastnila se stáže v neziskové organizaci zaměřující se na uprchlické a azylové právo. Momentálně pracuje v advokátní kanceláři.



Mgr. Klára Popelková

Klára je studentkou Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a během studia ji nejvíce oslovilo mezinárodní trestní právo, kterému by se chtěla věnovat i nadále. Absolvovala zahraniční studijní pobyt ve Slovinsku se zaměřením na srovnávací ústavní a mezinárodní právo. Ve volném čase byste ji nejčastěji potkali při sportu, na horách nebo při cestování s batohem na zádech.

Stážisté:

Bc. Lucie Bartáková: Lucie studuje poslední ročník oboru Právo a právní věda na Západočeské univerzitě v Plzni. Na studium navázala po absolvování bakalářského programu Právo v podnikání. Zajímá se o mezinárodní právo veřejné, zejména o mezinárodní trestní soudnictví a válečné právo. Ve volném čase ráda cestuje, píše knihy a poslouchá hudbu.

Lucie Pirklová: Lucie je studentkou pátého ročníku oboru Právo a právní věda na Univerzitě Karlově. Zajímá se o témata mezinárodního trestního a humanitárního práva, což dále prohloubila její stáž u Služby kriminální policie a vyšetřování ČR a dobrovolnictví pro organizaci UNICEF. Mezi její největší koníčky patří cestování a pečení.

Karolína Nešpůrková: Karolína je studentkou 3. Ročníku právnické fakulty Univerzity Karlovy. Absolvovala studijní stáž ve Velké Británii na

Northumbrijské univerzitě, kde se začala věnovat mezinárodnímu trestnímu právu. Momentálně pracuje v advokátní kanceláři se zaměřením na právo AI. Mezi její koníčky se řadí sport, cestování a čtení.

2) Evropský systém ochrany LP

Vedoucí sekce:



Mgr. Tomáš Opat

Tomáš vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy, kde se věnoval především mezinárodnímu právu a lidským právům. Po škole nastoupil na stáž v NATO, kde působil v sekci politického plánování kanceláře generálního tajemníka. V současné době pracuje jako parlamentní asistent v Evropském parlamentu, kde se věnuje především otázkám týkajícím se výborů pro zahraniční vměšování a dezinformace a pro kulturu a vzdělávání.



Eliška Andrš, BA, MPhil

Eliška vystudovala právo na University of Cambridge a University of Oxford, přičemž na druhé jmenované se zabývala především právem na ochranu osobních údajů. Následně získala zkušenosti v oblasti GDPR a ochrany lidských práv a v současné době pracuje na právním komentáři ohledně EU AI Act pro Institute for Law and AI.

Stážisté:

Adéla Krejčířová: Adéla je studentkou třetího ročníku Právnické fakulty MUNI. Pomvěduje na Ústavu pro otázky soudnictví. Její oblastí zájmu jsou lidská práva a práva LGBTQI+ lidí. V květnu absolvovala kurz v Lyonu, který se zabýval právy queer lidí. Minulý rok dobrovolničila v Lize lidských práv. Ve volném čase čte fantasy knížky nebo háčkuje.

Anna Slezáková: Anna studuje čtvrtý ročník Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Absolvovala stáž v Kanceláři vládního zmocněnce pro zastupování ČR před ESLP a na Odboru lidských práv a transformační politiky Ministerstva zahraničních věcí. Nejvíce ji zajímají témata právních, bioetiky a migrace.

Kryštof Urban: Kryštof je student 5. ročníku Právnické fakulty ZČU v Plzni. Absolvoval zahraniční pobyty ve Francii a Německu. Třetím rokem se věnuje obchodnímu a insolvenčnímu právu v přední české advokátní kanceláři. Dlouhodobě ho zajímají lidská práva, přičemž aktuálně se zaměřuje zejména na otázky náboženské svobody. Ve volném čase se věnuje triatlonu.

Veronika Havlová: Veronika je studentkou třetího ročníku Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Nejvíce se zajímá o právo ústavní, mezinárodní a občanské, se kterým má i praktické zkušenosti ze své tříleté praxe v advokátní kanceláři. Ve volném čase ráda čte a objevuje nové kavárny.

3) Mezinárodní politika, byznys a LP

Vedoucí sekce:



Mgr. Bc. Michaela Luzio Stenzel

Michaela vystudovala Právnickou fakultu Masarykovy univerzity a současně Mezinárodní vztahy a Evropská studia. Zajímá se o mezinárodní politiku, lidská práva a problematiku aplikace mezinárodního práva v kyberprostoru. Absolvovala stáž na Velvyslanectví ČR v Římě a Stálé misi ČR při OSN v New Yorku. Po dokončení studií působila jako OSN Dobrovolnice při Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu v Sarajevu.



Mgr. Radek Tesař

Radek vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity. Záhy po dokončení studia nastoupil jako stážista na Ústavní soud do týmu profesora Wintra. V současnosti již jako asistent působí v týmu místopředsedkyně Ústavního soudu profesorky Ronovské. Zajímá se o problematiku civilního práva procesního, a to zejména o insolvenční právo. Téměř tři roky

pracoval v kanceláři insolvenčních správců, odkud se přesunul na praxi na insolvenční úsek ke Krajskému soudu v Brně.

Stážisté:

Madlen Seibertová: Madlen studuje třetím rokem obor Mezinárodní vztahy na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity. Nejvíce se zajímá o postkomunistický prostor a Blízký a Střední východ, a to v kontextu lidských a potažmo ženských práv. Je studentskou redaktorkou univerzitního magazínu. Nejraději tráví volný čas na horách, jízdou na kole nebo četbou.

Kristýna Sýkorová: Kristýna studuje mezinárodní vztahy a politologii na CEVRO Univerzitě a zároveň postgraduální program MPA na Diplomatické akademii. Věnuje se tématům lidských práv, duševního zdraví a ESG, kterým se prakticky přibližuje skrze stáže ve Změně k lepšímu, Škole lidských práv i tvorbou metodických materiálů.

Tobiáš Ševčík: Tobiaš studuje Právo a právní vědu na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. Středem jeho zájmu jsou ústavní právo a lidská práva. Působil jako pomocná vědecká síla na katedře ústavního práva a politologie, dříve též překládal. Ve volném čase rád čte, vaří a učí se jazyky. S šálkem ranní kávy nebo čaje je mu hned lépe.

Klára Čepičková: Klára studuje třetí ročník Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Je členkou univerzitního týmu pro lidskoprávní Helga Pedersen Moot Court a pomvěduje na Ústavu pro otázky soudnictví. Nejvíce ji zajímá problematika genderově podmíněného násilí a sociálních rozdílů ve společnosti. Ve volném čase tancuje dancehall a čte.



BLOG NA WEBU CENTRA

Věděli jste, že na Blogu Centra jsou další krátké články o lidskoprávních tématech? Podívejte se [zde](#).

Více na www.centrumlidskaprava.cz

4) Česká republika a lidská práva

Vedoucí sekce:



Mgr. Livia Ivánková

Livia je absolventkou Právnické fakulty Masarykovy univerzity, kde se již během studia začala odborně věnovat problematice lidských práv. Své profesní působení spojila s Nejvyšším soudem, na němž nejprve pracovala jako poradkyně pro otázky evropského práva a následně vedla oddělení analytiky a srovnávacího práva. Ve své práci se dlouhodobě zaměřuje na evropský systém ochrany lidských práv a právo Evropské unie. Odborné zkušenosti si rozšířila také během stáže u Evropského soudu pro lidská práva.



Mgr. Sára Aiblová

Sára vystudovala Právnickou fakultu Masarykovy univerzity. Po dokončení studia nastoupila jako asistentka soudce na Nejvyšší správní soud, kde již dříve opakovaně působila jako praktikantka. S Centrem pro lidská práva a demokracii je spojena od roku 2023, kdy začínala jako stážistka v evropské sekci. Zájem o lidská práva ji provázel i během studijního pobytu na Universiteit Antwerpen a promítl se také do její diplomové práce, v níž se věnovala intersekcionalní diskriminaci.

Stážisté:

Ondřej Kučera: Ondřej studuje na Masarykově univerzitě druhým rokem Právnickou fakultu a prvním rokem obor politologie na Fakultě sociálních studií. Nejvíce ho zajímají ústavní právo a lidská práva. Ve svém volném čase rád cvičí karate, kouká na seriály nebo čte knížky.

Jonáš Hodaň: Jonáš je studentem posledního ročníku na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. Absolvoval stáže na Nejvyšším soudě v rámci věcněprávního senátu a na Ústavním soudě v týmu profesorky Ronovské. Předtím pracoval v advokátní kanceláři. Zajímá se především o ci-

vilní právo procesní, a to zejména o problematiku opravných prostředků.

Mgr. Gabriela Grünová: Gabriela absolvovala Prf MUNI a nyní je advokátní koncipientkou. V rámci svého studia i praxe se věnovala oblasti domácího násilí, institutu ombudsmana, životního prostředí a zajímá se i o otázky genderové rovnosti. Pletací jehlice u postele, doutnající santalové dřevo nebo kurz sítotisku u ní není nic neobvyklého.

Editace a sazba Bulletinu



Mgr. Bc. Jakub Dubják

Jakub absolvoval obor Právo a právní věda společně s oborem Mezinárodněprávní obchodní studia na Masarykově univerzitě v Brně. Dále je zde aktuálně, tzv. z lásky ke hře, studentem navazujícího oboru Veřejná správa. Zájem má především o sféru veřejného práva. Rád se věnuje rekreačním sportům, vaření, čtení knih a je milovníkem čaje.



Kristína Majbová

Kristína je studentkou mezinárodních vztahů na Masarykově univerzitě. Kromě studia se aktivně věnuje dobrovolnické činnosti v několika organizacích, kde se podílí na vzdělávání a podpoře dětí ze sociálně vyloučených komunit. Ve volném čase se ráda věnuje folkloru a postupně se učí tradiční folklorní tance.

www.centrumlidskaprava.cz



Centrum
pro lidská práva
a demokracii

Bulletin vydává Centrum pro lidská práva a demokracii

e-mail info@centrumlidskaprava.cz | web www.centrumlidskaprava.cz

Redakční rada Nikola Burdová, Klára Popelková, Eliška Andrš, Tomáš Opat, Michaela Stenzelová, Livia Ivánková, Pavel Doubek, Radek Tesař, Sára Aiblová, **Koordinátor sekce téma**

Pavel Doubek, **Kontakt na editora** nfo@centrumlidskaprava.cz, **Editor** Jakub Dubják,

Sazba Kristína Majbová | **ISSN** 1804-2392.